

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGA BIROJS

Pētījums

Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu bērnu tiesību jomā analīze

Pētījumu sagatavoja:
Anna Haružika

Rīga 2013

Satura rādītājs

Par pētījumu.....	3
Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu bērnu tiesību jomā analīzes apkopojums atbilstoši ANO Konvencijas par bērnu tiesībām pantiem (tabula).....	4
Eiropas Cilvēktiesību un Pamatbrīvību Aizsardzības konvencijas	
2.pants (Tiesības uz dzīvību).....	7
3.pants (Spīdzināšanas aizliegums).....	9
4.pants (Verdzības un piespiedu darba aizliegums).....	23
5.pants (Tiesības uz brīvību un drošību).....	26
6.pants (Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu).....	30
8.pants (Tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi).....	36
13.pants (Tiesības uz efektīvu aizsardzības nodrošinājumu).....	88
14.pants (Diskriminācijas aizliegums).....	91
Pirmā protokola 2.pants (Tiesības uz izglītību).....	94
Dokumentārā lapa.....	100

Par pētījumu

Pētījuma ietvaros visaptveroši tika veikta pieejamās Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) prakses analīze bērnu tiesību jomā. ECT prakses atziņas (nolēmumu analīze) tika atsevišķi apkopotas tabulā atbilstoši ANO Konvencijas par bērnu tiesībām pantiem.

Analizējot ECT nolēmumus, tika likts uzsvars uz lietas faktiskajiem apstākļiem, būtiskākajiem ECT novērtējumiem un secinājumiem, kā arī ECT praksē izveidotiem principiem.

Kopumā tika izpētīti četrdesmit divi (42) ECT nolēmumi lietās, kurās ir bērnu tiesību iespējamais pārkāpums. Par katru ECT nolēmumu tika sastādīts kopsavilkums, kas tika uzskatāmi noformēts tabulas veidā.

Lietotie saīsinājumi:

ECT – Eiropas Cilvēktiesību tiesa

ECPK – Eiropas Cilvēktiesību un Pamatbrīvību Aizsardzības konvencija

P(1) – Eiropas Cilvēktiesību un Pamatbrīvību Aizsardzības konvencijas pirmais protokols

**Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu bērnu tiesību jomā analīzes apkopojums atbilstoši
ANO Konvencijas par bērnu tiesībām pantiem**

ANO Konvencijas par bērnu tiesībām pants	Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietas nosaukums (oriģinālvalodā)
2.pants (<i>Diskriminācijas aizliegums</i>)	Stubbings and others v. the United Kingdom (1996); Camp and Bourimi v. the Netherlands (2000); D.H. and others v. the Czech Republic (2007); X and others v. Austria (2013)
3.pants (<i>Bērna tiesību prioritāte</i>)	Johansen v. Norway (1996); Scozzari and Giunta v. Italy (2000); Kutzner v. Germany (2002); Haase v. Germany (2004); Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitenga v. Belgium (2006); Maslov v. Austria (2008); Nunez v. Norway (2011); Neulinger and Shuruk v. Switzerland (2010)
4.pants (<i>Tiesību realizēšana</i>)	Gaskin v. the United Kingdom (1989); Hokkanen v. Finland (1994); Camp and Bourimi v. the Netherlands (2000); M.G. v. the United Kingdom (2002)
6.pants (<i>Tiesības uz dzīvību un attīstību</i>)	Kontrova v. Slovakia (2007); L. v. Finland (2000)
7.pants (<i>Tiesības uz vārdu un pilsonības iegūšanu; tiesības zināt savus vecākus</i>)	Odièvre v. France (2003)
9.pants (<i>Bērna šķiršana no vecākiem</i>)	Eriksson v. Sweden (1989); Andersson (Margareta and Roger) v. Sweden (1992); McMichael v. United Kingdom (1995); Johansen v. Norway (1996); Scozzari and Giunta v. Italy (2000); L. v. Finland (2000); Kutzner v. Germany (2002); Haase v. Germany (2004); Saviny v. Ukraine (2008); Mustafa and Armagan Akin v. Turkey (2010); Nunez v. Norway (2011);
10.pants (<i>Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu</i>)	Eriksson v. Sweden (1989); Hokkanen v. Finland (1994); Johansen v. Norway (1996); Scozzari and Giunta v. Italy (2000); Kutzner v. Germany (2002); Haase v. Germany (2004); Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitenga v. Belgium (2006); Saviny v. Ukraine (2008)

11.pants (<i>Nolaupīšana</i>)	Shaw v. Hungary (2011); Ignaccolo-Zenide v. Romania (2000)
14.pants (<i>Tiesības uz domu, apziņas un reliģijas brīvību</i>)	Folgero and others v. Norway (2007)
16.pants (<i>Patvaļīgas vai nelikumīgas iejaukšanās bērnu tiesību realizēšanā uz personisko dzīvi, ģimenes dzīvi un goda un cieņas aizskaršanas aizliegums</i>)	K.U. v. Finland (2008)
17.pants (<i>Informācijas pieejamība</i>)	Gaskin v. the United Kingdom (1989); M.G. v. the United Kingdom (2002)
18.pants (<i>Vecāku atbildība; dalībvalstu palīdzība</i>)	Mustafa and Armagan Akin v. Turkey (2010)
19.pants (<i>Aizsardzība no visa veida vardarbību formām</i>)	X. and Y. v. the Netherlands (1985); A v. the United Kingdom (1998); Z and others v. the United Kingdom (2001); Okkali v. Turkey (2006); D.P. and J.C. v the United Kingdom (2002); K.U. v. Finland (2008); Söderman v. Sweden (2013)
21.pants (<i>Adopcija</i>)	Keegan v. Ireland (1994); X and others v. Austria (2013)
22.pants (<i>Bērni bēgļu statusā</i>)	Popov v. France (2012)
24.pants (<i>Tiesības uz veselības aizsardzības sistēmas pakalpojumu un līdzekļu pieejamību</i>)	R.K. and A.K. v. the United Kingdom (2011); Sentges v. Netherlands (2003)
27.pants (<i>Tiesības uz pienācīgu dzīves līmeni; tiesības vecākiem saņemt atbalsta pasākumus</i>)	Kutzner v. Germany (2002); Sentges v. Netherlands (2003);
28.pants (<i>Tiesības uz izglītību</i>)	Folgero and others v. Norway (2007); D.H. and others v. the Czech Republic (2007)
29.pants (<i>Izglītošanas mērķi</i>)	D.H. and others v. the Czech Republic (2007)
32.pants (<i>Tiesības un aizsardzība pret ekonomisko ekspluatāciju</i>)	Siliadin v. France (2005)

<p>37.pants (<i>Spīdzināšanas aizliegums; tiesības uz brīvību un drošību</i>)</p>	<p>Bouamar v. Belgium (1988); A v. the United Kingdom (1998); Okkali v. Turkey (2006); Z and others v. the United Kingdom (2001); D.G. v. Ireland (2002); D.P. and J.C. v. the United Kingdom (2002); Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitenga v. Belgium (2006)</p>
<p>40.pants (<i>Pret bērnu izvirzītu apsūdzību iztiesāšanas kārtība</i>)</p>	<p>Stubbings and others v. the United Kingdom (1996); T. v. the United Kingdom un V. v. the United Kingdom (1999); Maslov v. Austria (2008)</p>

Eiropas Cilvēktiesību un Pamatbrīvību Aizsardzības konvencijas 2.pants (Tiesības uz dzīvību)

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Kontrova v. Slovakia
Prasības pieteikuma numurs	7510/04
Nolēmuma datums	2007.gada 31.maijs
Palāta	Palāta
Tēma	Tiesības uz dzīvību
Analizētie konvencijas panti/iznākums	2 – konstatēts pārkāpums 13+2 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2002.gada novembrī iesniedzēja iesniedza sūdzību policijā par to, ka cieta no vardarbības no vīra puses. Turklāt viņa norādīja, ka no fiziskās un psiholoģiskās vardarbības cieta jau ilgu laiku. 2. Vēlāk kopā ar savu vīru viņa mēģināja atsaukt sūdzību. Pēc policijas darbinieka padoma sūdzība tika grozīta uz kriminālpārkāpumu, kas turpmāk neprasīja nekādu darbību veikšanu. 3. 2002.gada decembrī iesniedzēja un viņas radnieki zvanīja uz policiju un ziņoja par to, ka iesniedzējas vīrs draud ar bisi nogalināt sevi un bērnus. 4. Tā kā līdz policijas atbraukšanai iesniedzējas vīrs bija jau aizgājis, policists palūdza sievieti atbraukt uz policijas iecirkni nākamajā dienā, lai varētu formāli sastādīt protokolu par šo incidentu. 5. 2002.gada 31.decembrī viņa aizgāja uz policiju, lai uzzinātu par viņas sūdzības gaitu. Pa šo laiku iesniedzējas vīrs nošāva bērnus un sevi. 6. Vietējā tiesa atzina, ka šaušana bija policijas darbinieku bezdarbības tiešās sekas. Konstitucionālā tiesa iesniedzējas prasību par morālā kaitējuma kompensāciju atzina par nepieņemamu, jo šī jautājuma izskatīšana neietilpa tiesas kompetencē.

**Galvenās atziņas
[paragrāfs
spriedumā]**

1. ECPK 2.panta pirmās daļas ietvaros valstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu tās jurisdikcijā esošo personu dzīvības aizsardzību. Primāri valsts pienākumos ietilpst aizsargāt personu dzīvību, ieviešot efektīvas krimināltiesību normas. Atsevišķos gadījumos valsts pozitīvajos pienākumos ietilpst arī preventīvu operatīvo darbību veikšana, lai aizsargātu individu, kura dzīvība apdraud citas personas kriminālās darbībās. [49]
2. Ņemot vērā grūtības mūsdienu sabiedrības kartības nodrošināšanā, cilvēka rīcību neprognozējamību un operatīvo darbību izvēli atkarība no prioritātēm un iespējām, pozitīvie pienākumi ir jāinterpretē, neuzliekot neiespējamu vai nesamērīgu slogu valsts varas iestādēm. [50]
3. Lai pozitīvie pienākumi parādītos, ir jākonstatē, ka varas iestādes zināja vai tām vajadzēja zināt par reālu un tūlītēju apdraudējumu personas dzīvībai no trešās personas realizētajām kriminālajām darbībām un ka tās savu pilnvaru robežās neveica pasākumus, kurus varēja no tām sagaidīt attiecīgā riska novēršanai. [50]
4. Lietas faktiskie apstākļi liecina par to, ka policijai bija zināms par situāciju iesniedzējas ģimenē un tai bija jāveic virkne specifiskos pienākumus. [53]
5. Atsaucoties uz vietējas tiesas secinājumu, ECT norādīja, ka iesniedzējas vīra šaušana ir policijas darbinieku bezdarbības tiešās sekas. [54]
6. ECT vairākas reizes noteica, ka ECPK 13.pants garantē aizsardzības līdzekļu pieejamību dalībvalstīs ECPK tiesību un brīvību īstenošanai neatkarīgi no to izpausmes formas. Tādējādi ECPK 13.pants prasa tādas aizsardzības līdzekļus dalībvalstīs, kas pēc būtības nodarbotos arī ar „strīdīgām sūdzībām” un kas sniegtu atbilstošu atlīdzību. Aizsardzības līdzekļiem ir jābūt efektīviem gan likumos, gan praksē. [62]
7. ECT atkārtoja, ka ECPK 2. un 3.panta pārkāpuma gadījumā, kas ir klasificējamās kā fundamentālas tiesību normas, starp visiem iespējamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir jābūt nodrošinātai arī kompensācija par morālo kaitējumu. [64]

3.pants (Spīdzināšanas aizliegums)¹

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	A v. the United Kingdom
Lietas numurs	100/1997/884/1096
Nolēmuma datums	1998.gada 23.septembris
Palāta	Palāta
Tēma	Miesas sodi Pazemojoša izturēšana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēts tikai 3. panta kontētais pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none">1. 1990.gada maijā iesniedzējs un viņa brālis tika iekļauti bērnu aizsardzības reģistrā, jo cieta no fiziskās vardarbības. Mātes dzīvesbiedrs, pēc atzīšanas, ka viņš sita iesniedzēju ar nūju, sniedza paskaidrojumus policijai. 1991.gada novembrī bērni tika izņemti no reģistra. Bērnu māte apprecējās, un viņas bijušais dzīvesbiedrs kļuva par bērnu patēvu.2. 1993.gadā klases audzinātāja ziņoja sociālajam dienestam, ka iesniedzēja brālis pastāstīja, ka patēvs sita viņa brāli ar nūju. 1993.gada 5.februārī patēvs tika arestēts un izlaists pret drošības naudu nākamajā dienā.3. Tajā pašā dienā iesniedzēju pārbaudīja pediatrs un konstatēja vairākus sasitumus un zilumus uz bērna ķermeņa, kuri tika nodarīti iepriekšējo 24 stundu laikā, kā arī pirms vienas vai divām dienām un daži bija līdz pat vienu nedēļu veci. Pediatrs norādīja, ka zilumu rašanās pamats bija dārza nūjas izmantošana, piemērojot to ar krietni lielu spēku un vairāk nekā vienu reizi.4. Patēvam tika izvirzīta apsūdzība par miesas bojājumu nodarīšanu. Patēvs tika atzīts par nevainīgu. Lietas strīds nebija par to, ka patēvs sita puisi, bet par miesas sodu nepieciešamību un saprātīgumu, jo iesniedzējs bija grūti audzināms bērns.

¹ D.P. and J.C. v the United Kingdom (2002)

<p>Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT norāda, ka, lai noteiktu sliktu izturēšanos, tai jāsasniedz minimālais smaguma (bardzības) līmenis. Šī minimuma novērtēšana ir relatīva. Tā ir atkarīga no visiem lietas apstākļiem, piemēram, izturēšanas veida un konteksta, ilguma, fiziskām un garīgām sekām un, dažos gadījumos, no dzimuma, vecuma un cietušā veselības stāvokļa. [20] 2. Tiesa norāda, ka iesniedzējs bija deviņu gadu vecs, un pediatrs, pārbaudot puisi, konstatēja, ka viņu sita ar dārza nūju vairākkārt, piemērojot ievērojamu spēku. ECT uzskata, ka šāda attieksme sasniedz tādu bardzības līmeni, kas ir aizliegts ar ECPK 3.pantu. [21] 3. ECT noteica, ka Augstās Līgumslēdzējas Puses pienākums ECPK 1.panta ietvaros ir nodrošināt ikvienam, kas atrodas to jurisdikcijā, ECPK I sadaļā minētās tiesības un brīvības kopā ar ECPK 3.pantu, pieprasa valstīm veikt pasākumus, lai nodrošinātu to, ka indivīds, kas atrodas to jurisdikcijā, netiek pakļauts spīdzināšanai vai cietsirdīgai vai pazemojošai izturēšanai vai sodīšanai, tostarp, ļaunprātīgai izturēšanai, ja to veikusi fiziska persona. Dalībvalstīm ir it īpaši jāaizsargā bērni un citas mazaizsargātas personas pret tādiem nopietniem pārkāpumiem, kas aizskar personas neaizskaramību/integritāti (skatīt arī Bērna tiesību aizsardzības konvencijas 19. un 37.pantu). [22] 4. ECT ieskatā, Anglijas likumi nenodrošināja iesniedzējam pienācīgu aizsardzību pret tādu rīcību vai sodīšanu, kas ir pretrunā ar ECPK 3.pantu. [23] 5. Ņemot vērā lietas apstākļus, valsts nespēja nodrošināt pienācīgu aizsardzību ir ECPK. 3.panta pārkāpums. [24]
--	--

2.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Z and others v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	29392/95
Nolēmuma datums	2001.gada 10.maijs
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Vardarbība ģimenē
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēti tikai 3. un 13. panta konstatētie pārkāpumi
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Četri iesniedzēji ir vienas ģimenes brāļi un māsas. 1987.gadā iesniedzēju ģimene iekļuva sociālā dienesta redzeslokā – sociālais darbinieks ziņoja par savām bažām par bērnu stāvokli ģimenē, ieskaitot arī ziņojumu, ka Z zog pārtiku. 2. Četru ar pusi gadu laikā sociālā iestāde uzraudzīja ģimeni, kā arī piedāvāja un nodrošināja vecākus ar dažāda veida palīdzību. Šajā laika periodā problēmas turpinājās. 1989.gadā, kad izmeklēja lietu par zādzību, policija konstatēja, ka bērnu istabas bija ļoti netīras, matračī bija piesūcināti ar urīnu. 1990.gadā bija ziņots, ka Z un A zaga pārtiku no skolas urnām; A un B bija zilumi uz sejas; bērni tika ieslēgti savās istabās, un smērēja ekskrementus uz logiem. 3. 1992.gadā pēc mātes pieprasījuma bērnus ievietoja audžuģimenēs, pretējā gadījumā teica, ka sitīs viņus. 4. Psihologs, kas pārbaudīja bērnus, konstatēja nopietnus psiholoģiskus traucējumus. 5. Advokāts, kas darbojās iesniedzēju labā, iesniedza prasību tiesā pret vietējo varas iestādi, prasot atlīdzību par nolaidību, kuras dēļ varas iestāde nespēja nodrošināt labklājību un drošību bērniem. Viņu prasība tika noraidīta.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	1. ECT atkārtoja, ka ECPK 1.panta ietvaros Augsto Līgumslēdzēju Pušu pienākums ir nodrošināt ikvienam, kas atrodas to jurisdikcijā, ECPK I sadaļā minēto tiesību un brīvību īstenošanu. ECPK 1.pants

kopsakarā ar 3.pantu prasa, lai valsts piemēro līdzekļus, kas nodrošinātu, ka indivīds, kas atrodas to jurisdikcijā, netiek pakļauts spīdzināšanai vai cietsirdīgai vai pazemojošai izturēšanai vai sodīšanai, tostarp, ja privāta persona izrāda šādu nelikumību rīcību. Bērnus un citas mazaizsargātas personas it īpaši ir jānodrošina ar efektīvu aizsardzību, lai novērstu sliktu izturēšanos, par kuru vietējās varas iestādes zināja vai tām bija jāzina. [73]

2. ECT atzīst lēmumu pieņemšanas smagumu un jutīgumu, ar kuru sastapās sociālais dienests, kā arī ģimenes dzīves neaizskaramības un saglabāšanas ievērošanas nozīmīgumu. Tomēr lietas apstākļi rāda šaubu par valsts sistēma spēju aizsargāt bērnus no nopietnas un ilgstošas vardarbības. [74] Taču minētā lieta neatstāj vietu šaubām par to, ka iesniedzēji bērni netika pasargāti no nevērtības un ļaunprātīgas izmantošanas.
3. Iesniedzēju tiesības uz taisnīgu tiesu netika ierobežotas. ECT konstatēja, ka praktiski iesniedzējiem netika liegts sniegt sūdzību tiesā. Turpretim lieta tika pamatīgi izskatīta, pieaicinot juridisko aizsardzību. [95] Lordu palātas pieņemtais nolēmums attiecās tikai uz vienu aspektu par vietējās varas iestāžu pilnvaru un pienākumu īstenošanu. Tādēļ to nevar uzskatīt par patvaļīgu un tādu, kas liedz tiesāties. [98]
4. ECT vairākas reizes noteica, ka ECPK 13.pants garantē aizsardzības līdzekļu pieejamību dalībvalstīs ECPK tiesību un brīvību (neatkarīgi no to pārkāpuma veida) īstenošanai, kā arī kārtības nodrošināšanai dalībvalstīs. Tādējādi ECPK 13.pants prasa tādas aizsardzības līdzekļus dalībvalstīs, kas pēc būtības nodarbotos arī ar „strīdīgām sūdzībām” un kas sniegtu atbilstošu atlīdzību. Aizsardzības līdzekļiem ir jābūt efektīviem gan praksē, gan likumos. [108]
5. Papildus kompensācijas izmaksām, ECPK 13.pants prasa, lai tiktu nodrošināta netraucēta un efektīva izmeklēšana, kas identificētu un sodītu vainīgos, tajā skaitā efektīva piekļuve sūdzības iesniedzējam izmeklēšanas procedūrai tādos gadījumos, kad tiesības ar fundamentālu nozīmīgumu (tiesības uz dzīvību vai spīdzināšanas

	<p>vai cietsirdīgas, vai pazemojošas apiešanas aizliegums) ir apdraudētas. [109]</p> <p>6. Iesniedzējiem tika ierobežota piekļuve efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo tiesības uz atlīdzību bija iespējams īstenot tikai caur tiesvedības procesu. Tādējādi tika radīts ECPK 13.panta pārkāpums.</p>
--	---

3.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium
Prasības pieteikuma numurs	13178/03
Nolēmuma datums	2006.gada 12.oktobrī
Palāta	Palāta
Tēma	Bērna turēšana apcietinājumā ar mērķi izraidīt no valsts
Analizētie konvencijas panti/iznākums	3 – konstatēts pārkāpums 5 (1) – konstatēts pārkāpums tikai attiecībā pret otru iesniedzēju 5 (4) – konstatēts pārkāpums tikai attiecībā pret otru iesniedzēju 8 –konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji ir māte un viņas bērns. 2. Beļģijas varas iestādes aizturēja piecus gadus vecu bērnu Briseles lidostā, kura ceļoja no Kongo Demokrātiskās Republikas kopā ar savu onkuli bez nepieciešamajiem ceļošanas dokumentiem. Mērķis bija atgriezt viņu mātei, kura saņēma bēgļa statusu Kanādā. 3. Bērns bija ieslodzīts tranzīta centrā pieaugušajiem, bet viņas onkulis atgriezās Nīderlandē (savā dzīves vietā). Tika pieņemts izraidīšanas lēmums, kas arī aizliedza viņai ieceļot Beļģijā. 4. Bērns tika deportēts uz Kongo Demokrātisko Republiku. Uz lidostu viņu pavadīja sociālais darbinieks, bet lidmašīnā -stjuarte. Nevienš no ģimenes locekļiem nesagaidīja viņu Kongo.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bērns divus mēnešus tika turēts apstākļos, kas domāti pieaugušajiem, bez īpašas bērna nepieciešamās uzraudzības. Ir skaidrs, ka piecu gadu vecs bērns ir pilnīgi atkarīgs no saviem vecākiem un viņš nevar par sevi parūpēties. [50-51] 2. Neskatoties uz to, ka meitene saņēma juridisko palīdzību, varēja telefoniski sarunāties ar saviem radniekiem un aizturēšanas centra darbinieki darīja visu iespējamo meitenes labā, tomēr ECT norādīja, ka nesaskaņota uzmanība, kuru saņēma meitene, nebija pienācīga. [52] 3. Meitene atradās ārkārtīgi neaizsargātā situācijā, jo tika atstāta viena

pati, turklāt viņa bija nelegāla imigrante. Valsts pienākums ECPK 3.panta ietvaros ir veikt atbilstošus pasākumus ar mērķi nodrošināt pienācīgu aprūpi un aizsardzību. [55]

4. ECT konstatēja, ka nepastāvēja atbilstoša normatīvā regulējuma, uz kura pamata varēja ievietot bērnu iestādē ar pienācīgiem apstākļiem. [56] Savukārt vēlāk vietējā tiesa atzina, ka bērna aizturēšana ir pretēja Konvencijai par bērnu tiesībām un izsniedza rīkojuma par viņas tūlītēju atbrīvošanu. ECT secināja, ka vietējās varas iestādes nespēja izvairīties vai novērst iespējamus trūkumus, lai gan tā bija informēta par situāciju. [57] ECT nav arī šaubu, ka aizturēšana izraisīja meitenei lielu stresu. [58]
5. ECT arī konstatēja ECPK 3.panta pārkāpumu attiecībā pret māti, jo viņai bija dziļas ciešanas un nemiers saistībā ar meitas aizturēšanu. [62]
6. Apstākļi, kuros meitene tika deportēta, radīja bažas un demonstrēja pilnīgu cilvēcīgas attieksmes trūkumu pret personu viņas vecumā. Deportējot bērnu, Beļģijas valsts ir pārkāpusi pozitīvos pienākumus - veikt visus nepieciešamos piesardzības pasākumus. [69]
7. Tas, ka Beļģijas varas iestādes nav informējuši māti par plānoto meitenes deportāciju un viņa uzzināja par to tikai, kad pati zvanīja uz centru un kad deportācija jau notika, radīja viņai lielu stresu. Viņas jūtu ignorēšana, kā arī citi lietas pierādījumi noveda ECT pie secinājuma, ka pieļaujama cietsirdības sliekšnis bija sasniegts. [70]
8. Aizturēšanas centri nelegāliem imigrantiem, kas gaida deportāciju, ir pieļaujami tikai, ja to mērķis ir cīņa ar nelegāliem imigrantiem un ja tie atbilst starptautiskajām saistībām, tostarp ECPK un Konvencijai par bērnu tiesībām. [81]
9. Attiecībā par ECPK 8.panta pārkāpumu ECT konstatēja, ka meitenes aizturēšana ievērojami kavēja iesniedzēju atkalapvienošanos. Informējot pirmo iesniedzēju Kanādā, Beļģijas varas iestādēm bija jānoskaidro Kanādas kolēģu pozīcija un jāveicina mātes un meitas atkalapvienošanās. [82] Tas, ka meitene bija nepilngadīga un viņu nepavadīja neviena pieaugusī persona,

Beļģijas varas iestāžu pienākums bija sekmēt ģimenes atkalapvienošanos. [85]

10. Turklāt ECT konstatēja, ka nepastāvēja risks, ka meitene mēģinātu ļaunprātīgi izvairīties no uzraudzības, tādēļ viņas aizturēšana slēgta tipa centrā pieaugušām personām nebija vajadzīga. Bija iespējams piemērot citus pasākumus, kas veicinātu lielāku bērna interešu aizsardzību, piemēram, viņas ievietošana specializētā centrā nepilngadīgām personām vai audžu ģimenē. [83]

11. Tika pārkāptas ECPK 5.panta pirmajā daļā ietvertas tiesības tikai attiecībā pret otru iesniedzēju, jo meiteni turēja slēgta tipa iestādē nelegāliem imigrantiem tādos pašos apstākļos kā pilngadīgas personas. Attiecīgi iestādes apstākļi nebija pielāgoti meitenei, kura atradās ārkārtīgi neaizsargātā situācijā. [103-104]

12. Aizturēšanas laikā personai ir jābūt pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ātri izvērtētu personas aizturēšanas likumīgumu. [112]

13. Pieņemot, ka otrās iesniedzējas deportāciju var pielīdzināt pie "atbrīvošanas" ECPK 5.panta ceturtais daļas izpratnē, no lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka nepastāvēja saiknes starp iesniedzējas deportāciju, tiesisko aizsardzības līdzekļu īstenošanu vai faktu, ka tie tika piešķirti. Izsniiedzējas apelācija par aizturēšanu bija neefektīva.[113]

4.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Okkali v. Turkey
Prasības pieteikuma numurs	52067/99
Nolēmuma datums	2007.gada 12.februāris
Palāta	Palāta
Tēma	Slikta izturēšanās policijas iecirknī
Analizētie konvencijas panti/iznākums	3 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzējs 12 gadu vecumā bija nozadis naudu no sava darba devēja. Viņš tika aizvests uz policiju. Starp darba devēju un zēnu tika noslēgts izlīgums. Pēc tam, kad zēns tika palaists un izgāja no iecirkņa, viņš sāka streiku un vemt. Zēna tēvs aizveda viņu uz slimnīcu, kur ārsts konstatēja vairākus sasitumus un zilumus. 2. Tika uzsākts kriminālprocess. Vietējā tiesa piesprieda minimālo sodu policijas darbiniekiem par sliktu izturēšanos ar bērnu. 3. Administratīvā lieta par morālā kaitējuma atlīdzību netika uzsākta, jo bija iestājies noilgums.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valsts pozitīvie pienākumi ECPK 3.panta ietvaros nevar būt tikai zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšana. Attiecībā uz sūdzībām par sliktu izturēšanos policijas iecirknī, kriminālprocess ir pareizākais veids, kā kompensēt šādu izturēšanos. [58] 2. Ja tiek pārkāpts ECPK 3.pants no valsts iestāžu darbinieku puses, valsts varas iestādēm ir pienākums veikt „efektīvu oficiālo izmeklēšanu”, kas varētu noteikt faktus, identificēt un sodīt vainīgos. [65] 3. ECT uzskata, ka tiesu varai un citiem likuma sargiem, kas izveidoti, lai aizsargātu cilvēku fizisko un psiholoģisko neaizskaramību, bija jāparāda, vai viņi faktiski apņēmas sodīt vainīgos. [68] 4. ECT atzīmēja, ka bērniem ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību, jo

viņi ir īpaši jutīgi pret dažāda veida vardarbību. Valsts aizsardzība pret tādiem nopietniem pārkāpumiem, kas aizskar personas neaizskaramību, ir jāīsteno tādā formā, kas efektīvi atturētu tiesību pārkāpēju no jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Bija gaidāms, ka valsts pievērsīs lielāku uzmanību iesniedzēja neaizsargātībai. Tomēr valsts ne tikai neaizsargāja nepilngadīgo, bet arī nenodrošināja vainīgo sodīšanu. ECT konstatēja, ka bērns nesaņēma nekādu sevišķu aizsardzību. [70]

5. Kad valsts varas pārstāvis tiek apsūdzēts noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas ir ECPK 3.panta pārkāpums, kriminālprocesam un tiesāšanai nedrīkst iestāties noilgums, kā arī amnestija vai apžēlošana nav pieļaujama. Ņemot vērā ECT praksi, veids, kādā vietējie normatīvie akti tika piemēroti šajā lietā, ietilpst tādu „līdzekļu” kategorijā, kuri nav pieļaujami, jo notiesāšanas rezultāts bija neefektīvs. [76]

5.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Popov v. France
Prasības pieteikuma numurs	39472/07
Nolēmuma datums	2012.gada 19.janvāris
Palāta	Palāta
Tēma	Izraidīšana Vecāku un viņu bērnu administratīvā aizturēšana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	3 – konstatēts pārkāpums attiecībā pret bērniem 5 (1) (4)– konstatēts pārkāpums attiecībā pret bērniem 8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji ir vīrs un sieva (Kazahstānas pilsoņi) un viņu divi bērni (dzimuši Francijā). Iesniedzēja atbrauca uz Franciju 2002.gadā, bet 2003.gadā pievienojās iesniedzējs. Viņu divi bērni piedzima 2004. un 2007.gadā. Iesniedzēji apgalvoja, ka Kazahstānā viņi bija pakļauti vajāšanai viņu krievu izcelsmes un pareizticīgās pārliecības dēļ. Iesniedzēji lūdza patvērumu, bet viņu iesniegumi tika vairākkārt noraidīti. 2. 2007.gada 27.augustā iesniedzējus un viņu bērnus (5 mēnešus un trīs gadus veci) arestēja viņu mājās un aizveda uz policiju. Pēc ilgākas turēšanas apcietinājuma viņus aizveda uz lidostu izraidīšanai uz Kazahstānu. Lidojums bija atcelts. 3. Iesniedzējus aizveda uz administratīvās aizturēšanas centru „Rouen-Oisse”, kas deva pajumti ģimenēm. 4. 2007.gadā 29.augustā tika nolemts pagarināt viņu aizturēšanu vēl uz divām nedēļām. 5. 2007.gada 11.septembrī viņus atkārtoti aizveda uz lidostu, bet deportēt atkal neizdevās. Iesniedzēji tika palaisti. 6. 2009.gadā iesniedzēji saņēma bēgļu statusu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bērna neaizsargātībai ir noteicošs faktors, un tam ir prioritāte pār apsvērumiem, kas attiecas uz nelegālo imigrantu statusu. 2. 2003.gada 27.janvāra Padomes direktīva 2003/9/EK, kas nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai, tostarp

prasa valstij pievērst īpašu uzmanību mazaizsargātām personām. Bērniem ir specifiskas vajadzības, kas it īpaši ir saistītas ar viņu vecumu, neatkarības trūkumu, kā arī viņu patvēruma meklētāju statusu. Turklāt Konvencija par bērnu tiesībām prasa dalībvalstis veikt nepieciešamos pasākumus, lai bērnam, kas vēlas iegūt bēgļa statusu, nodrošinātu pienācīgu aizsardzību un humanitāro palīdzību, neatkarīgi no tā, vai viņu pavada vai nepavada vecāki. [64]

3. Tiesa atgādināja, ka, lai aizturēšana nebūtu patvaļīga, tā jārealizē labā ticībā, bet aizturēšanas ilgums nedrīkst pārsniegt laiku, kas saprātīgi nepieciešams mērķa sasniegšanai. (Saadi v. the United Kingdom [2008] ECHR 13229/03, para. 74) [71]
4. ECT konstatēja, ka dzīves apstākļi „Rouen-Oissel” centrā nebija piemēroti iesniedzēju bērnu vecumam, jo viņi tika turēti pieaugušo personu vidū un stingras policijas uzraudzības klātbūtnē. Nebija iespējas bērnus nodarbināt ar jebkāda veida aktivitātēm. Turklāt arī vecāku ciešanas negatīvi ietekmēja bērnus. Šie dzīves apstākļi veidoja viņiem stresa un nemiera situāciju ar turpmākām traumatiskām sekām. [75]
5. Kaut arī piecpadsmit dienu aizturēšanas ilgums nav pats par sevi pārmērīgs, bērni varēja uztvert to kā nebeidzamu. [73]
6. Ņemot vērā minēto, ECT konstatēja ECPK 3.panta pārkāpumu attiecībā pret bērniem. [76] Savukārt attiecībā pret vecākiem ECT nekonstatēja ECPK 3.panta pārkāpumu, jo fakts, ka bērni netika šķirti no vecākiem, sniedza vecākiem zināma mēra atvieglojumu. [78]
7. Aizturēšana ir jāpiemēro ar mērķi deportēt un īstenot piemēroto līdzekli mērķa sasniegšanai. [88] Ir jāpastāv „nepieciešamības” nosacījumam, piemēram, lai atturētu personu no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vai bēgšanas. Turklāt aizturēšanai ir jābūt likumīgai. [90]
8. ECT konstatēja ECPK 5. panta pirmās daļas pārkāpumu attiecībā pret bērniem, jo nebija izvērtēts bērnu īpašais stāvoklis, kā arī nebija pievērstā uzmanība tam, ka administratīvā aizturēšana ir

galējās nepieciešamības līdzeklis, bet nekādas citas alternatīvas nebija pieejamas. [91]

9. ECT norāda, ka ECPK 5. panta pirmā daļa neprasa, lai personas aizturēšana ar mērķi viņu izraidīt būtu pamatoti uzskatāma par nepieciešamu. [92] Iesniedzējiem bija iespēja izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus un izvērtēt viņu aizturēšanas likumību. [95] Tādējādi ECPK 5. panta pirmā un ceturta daļa nebija pārkāpta attiecībā pret vecākiem.
10. ECT norāda, ka likums neparedzēja iespēju ievietot bērnus administratīvās aizturēšanas vietā. Rezultātā bērni bija spiesti „sekot līdz” saviem vecākiem. Viņiem nebija iespējas izmantot kādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Turklāt nebija arī tiesas nolēmuma attiecībā pret bērniem, kas noteiktu viņu ievietošanu administratīvās aizturēšanas centrā. Līdz ar to nebija arī iespējams izvērtēt bērnu aizturēšanas likumību. Tādējādi ECT secināja, ka valsts nenodrošināja nepieciešamo aizsardzību bērniem ECPK ietvaros. [96]
11. ECT atzina, ka, pakļaujot iesniedzējus dzīves apstākļiem ar brīvības atņemšanu, tā var tikt uzskatīta par iejaukšanos viņu ģimenes dzīvē. [103]
12. ECT norādīja uz pašreiz plašu vienprātību, kas ir nostiprināta arī starptautiskajās tiesību normās, ka bērnu vislabākajām interesēm ir prioritāte jebkuros nolēmumos, kas uz viņiem attiecas. [109]
13. ECT norāda uz starptautiskajiem ziņojumiem, no kuriem izriet, ka bērnu vislabāko interešu aizsardzība ir gan ģimenes saglabāšana, cik vien tas ir iespējams, gan alternatīvu līdzekļu apsvēršana, lai bērnu aizturēšana tiktu piemērota tikai galējās nepieciešamības gadījumos. [110]
14. Iesniedzēji neizrādīja bēgšanas vēlmi. Viņi nerādīja nekādas problēmas, kad pirmo reizi tika apcietināti. Tādējādi viņu aizturēšana nebija ārkārtīgi nepieciešama sabiedrības vajadzībām. [114]
15. Nebija paredzētas un apspriestas kādas citas alternatīvas iespējas vai pārskatīta iespēja par brīvības ierobežojumu ārpus centra.

Turklāt no lietas faktiskajiem apstākļiem neizriet, ka varas iestādes ir veikušas visus nepieciešamos pasākumus, lai īstenotu izraidīšanu cik ātri vien iespējams, un tādējādi ierobežot viņu laiku apcietinājumā. Iesniedzējus piecpadsmit dienas turēja centrā, neorganizējot viņiem lidojumu. [115]

16. ECT ieskatā, bērna vislabākās intereses nevar tikt aprobežotas ar nešķiršanu no vecākiem. Valsts varas iestādēm ir jāspēr visi nepieciešamie soļi, lai ierobežotu vecāku ar bērniem atrašanos apcietinājumā un efektīvi sargātu viņu tiesības uz ģimenes dzīvi. [116]

4.pants (Verdzības un piespiedu darba aizliegums)

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Siliadin v. France
Prasības pieteikuma numurs	73316/01
Nolēmuma datums	2005.gada 26.jūlijā
Palāta	Palāta
Tēma	Piespiedu darbs
Analizētie konvencijas panti/iznākums	4 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none">1. Iesniedzēja atbrauca no Togo Republikas kopā ar Francijas pilsoni, kuras izcelsmes vieta bija Togo. Meitenei nebija pat 16 gadu, viņai atņēma pasi un piespieda strādāt par mājas kalponi un trīs bērnu, bet vēlāk četru bērnu auklīti, nemaksājot algu.2. Viņa bija nelikumīga imigrante.3. Katru dienu meitene strādāja no 7 rīta līdz 10 vakarā. Viņai nebija savas privātās istabas. Meiteni ekspluatēja vairākus gadus. Tajā laikā viņa ticēja, ka viņas imigrācijas statuss tiks noregulēts.4. Par iepriekš minēto situāciju blakus mājas kaimiņš ziņoja attiecīgās kompetences komitejai, kura savukārt ziņoja prokuroram.5. Pret pāri, kurš turēja meiteni, tika uzsākta krimināllieta. Pāris tika notiesāts. Viņiem tika piespriests cietumsods, pienākums izmaksāt kompensāciju par morālo kaitējumu un uz laiku atņemtas aizgādības tiesības pār bērniem. Apelācijas instance apsūdzētos attaisnoja. Kasācijas instance atcēla apelācijas tiesas nolēmumu jautājumā par morālā kaitējuma kompensāciju, kura jāizmaksā, jo viņi izmantoja meitenes vārīgumu un mazaizsargāto statusu, piespiežot viņu strādāt pretēji viņas gribai. Iesniedzējai tika izmaksāta kompensācija, parējās apsūdzības tika atceltas.
Galvenās atziņas [paragrāfs]	<ol style="list-style-type: none">1. ECT atzina iesniedzēju par „cietušo” ECPK ietvaros, nosakot, ka nolēmums vai piemērotais līdzeklis nacionālā līmenī, kas ir

spriedumā]

labvēlīgs iesniedzējam, nav pietiekams pamats, lai atņemtu viņai cietušās personas statusu, izņemot gadījumus, kad valsts varas iestādes atzina pārkāpumu, tieši vai pēc būtības, un pēc tam sniedza kompensāciju par ECPK pārkāpumu. [62]

2. Fakts, ka valsts atturas no ECPK garantēto tiesību pārkāpumiem, nav pietiekams, lai secinātu, ka tā ir izpildījusi savas saistības, kas noteiktas ECPK 1.pantā (pozitīvais pienākums). [77] Ņemot vērā minēto, ECT atkārtoja, ka bērniem un citām mazaizsargātam personām jo īpaši ir tiesības uz efektīvu aizsardzību. Šai sistēmai ir jābūt tādai, kas efektīvi atturētu tiesību pārkāpējus no jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, it īpaši no tādiem nopietniem pārkāpumiem, kas aizskar personas integritāti. [81]
3. ECT ieskatā ECPK 4.pants tāpat kā 2.pants un 3.pants nostiprina vienu no demokrātiskās sabiedrības pamatvērtībām. [82]
4. Valstīm ir pozitīvs pienākums nodrošināt, lai tiktu pieņemtas attiecīgas normas krimināllikumā, kuras paredzētu sodu par ECPK 4.pantā ietvertajām darbībām un tās tiktu piemērotas praksē. Pretējā gadījumā valsts rīcība nav savienojama ar vairākiem starptautiskiem instrumentiem [89]: 1930.gada 28.jūnija Piespiedu darba konvencijas 4. (1) pantu, 1956.gada 30.aprīļa Papildu Konvencijas par verdzības, vergu tirdzniecības un verdzībai līdzīgu institūtu un paražu izskaušanu 1.pantu, 1989.gada 20.novembra Konvencijas par bērnu tiesībām 19. (1) un 32. Pantu. [83-87]
5. Piespiedu vai obligāts darbs ir tāds, kas tiek veikts pretēji personas gribai, ar bailēm par sodīšanu, kā arī kad šim darbam persona nebija pieteikusies brīvprātīgi. [117]
6. ECT atzina, ka meitene bija pakļauta piespiedu darbam. Kaut arī meitenei netika tiešā veidā draudēts ar sodu, viņa atradās līdzvērtīgā situācijā tādā ziņā, ka saskatīja draudu nopietnību. Proti, viņa bija nepilngadīga, nelikumīgi atradās valstī un baidījās, ka policija viņu arestēs. Turklāt pāris, pie kura viņa dzīvoja, iedvesa viņai bailes un lika ticēt, ka viņas imigrācijas statuss tiks noregulēts. [118] ECT konstatēja, ka meitene darbu neveica pēc brīvas gribas. No lietas apstākļiem ir acīmredzams, ka viņai nebija

citas izvēles. [119]

7. Verdzība ir personas statuss vai stāvoklis, kad pār personu tiek īstenotas īpašuma tiesības. Kaut arī iesniedzējai tika zināmā mērā atņemta brīvība, lietas pierādījumi neliecina par to, ka viņu turēja verdzībā, vai citiem vārdiem sakot, ka pāris, pie kura viņa dzīvoja, būtu realizējis patiesas īpašumtiesības, izturoties pret viņu kā pret „objektu”. [122]
8. Kalpība ir aizliegta kā „īpaši smaga brīvības atņemšanas forma”. Tā ietver arī „pienākumu veikt noteiktu darbu par labu citām personām, pienākums „dzimtcilvēkam” dzīvot attiecīgās personas īpašumā un neiespējamību mainīt savu stāvokli”. [123]
9. Papildus faktam, ka iesniedzējai bija jāveic piespiedu darbs, viņai bija jāstrādā piecpadsmit stundas dienā; viņa neizvēlējās šo nodarbošanās veidu un vietu; viņa bija nepilngadīga, bez naudas līdzekļiem, izolēta; viņai nebija citas vietas, kur dzīvot; viņas dokumenti tika atņemti; viņa baidījās, ka policija viņu arestēs; viņai nebija nekādas pārvietošanās brīvības un sava brīvā laika; viņa neapmeklēja skolu un bija pilnīgi atkarīga no cilvēkiem, pie kuriem dzīvoja. Pie šādiem apstākļiem ECT konstatēja, ka meiteni turēja nebrīvē ECPK 4.panta izpratnē. [126-129]
10. ECT konstatēja, ka cilvēka turēšana verdzībā un nebrīvē nebija klasificēts kā noziedzīgs nodarījums Francijas krimināllikumā. [141]
11. ECT atzina, ka Francijas spēkā esošais krimināllikums nesniedza iesniedzējai – nepilngadīgai personai, praktisku un efektīvu aizsardzību un norādīja uz nepieciešamību grozīt likumu. [148]

5.pants (Tiesības uz brīvību un drošību)²

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Bouamar v. Belgium
Prasības pieteikuma numurs	9106/80
Nolēmuma datums	1988.gada 29.februārī
Palāta	Palāta
Tēma	Tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību
Analizētie konvencijas panti/iznākums	5 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	1. Pieteikuma iesniedzējs būdams nepilngadīgs, laika periodā no 1977.gada jūnija līdz 1978.gada maijam bija vairākkārt ievietots dažādās uzvedības korekcijas iestādēs nepilngadīgām personām. Šis soda veids viņam tika piemērots kā preventīvs līdzeklis saskaņā ar 1965.gada Likumu par bērnu un pusaudžu sociālo labklājību (turpmāk – 1965.gada likums). Saskaņā ar šo likumu pēc 1978.gada maija tika pieņemti vairāki tiesas nolēmumi attiecībā pret pieteikuma iesniedzēju, jo viņš tika turēts aizdomās par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	1. ECT norādīja, ka nepilngadīgās personas daudzkārtēja ievietošana (deviņas reizes) īslaicīgās aizturēšanas vietā bez pedagoģiskās novērošanas pārkāpj viņa tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību (ECPK 5.panta pirmās daļas d. punkts). [53] 2. ECT uzsvēra, ka brīvības atņemšanas soda piemērošanas likumība ir tulkojama, ievērojot gan nacionālās tiesību normas, gan ECPK 5.panta mērķi, proti, lai pasargāt personu no patvaļīgas rīcības. [47] Attiecībā uz šo jautājumu ECT norādīja, ka iesniedzēja daudzkārtēja pārvietošana no vienas īslaicīgas aizturēšanas vietas uz otru bez mērķa izglītēt nepilngadīgo, kā tas bija paredzēts

² Skatīt arī Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium (2006); Popov v. France (2012); T. v. the United Kingdom; V. v. the United Kingdom (1999)

1965.gada likumā, ir pretrunā ar likumības principu. [52]

3. Turklāt ECT konstatēja, ka šo notikumu laikā Beļģijā nebija nevienas iestādes, kas atbilstu iepriekš minētā likuma mērķim. Tādējādi šo tiesas nolēmumu sērija attiecībā uz iesniedzēja ievietošanu īslaicīgas aizturēšanas vietās bez mērķa izglītot, nav savienojams ar ECPK 5.panta pirmās daļas d. punktu. [52]
4. Attiecībā uz ECPK 5.panta ceturto daļu ECT norādījusi, ka neadekvātas procesuālās garantijas (juridiskās palīdzības trūkums tiesas sēdēs) gan pirms personas ievietošanas, gan brīvības atņemšanas likumības un pamatotības pārbaudes laikā pārkāpj tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību. Proti, ECT noteica, ka saņemt efektīvu juridisko palīdzību ir tikpat būtiski, kā tikt uzklausītam tiesas sēdē. Pieteikuma iesniedzējs nevienā no tiesas sēdēm nebija saņēmis juridisko konsultāciju/palīdzību. Tas vien, ka pieteikuma iesniedzējam bija nodrošināta iespēja uzstāties tiesas priekšā nenozīmē, ka viņam bija nodrošinātas visas ECPK 5.panta ceturtajā daļā ietvertās garantijas. [60]
5. Iesniedzējs sniedza apelācijas sūdzības par 1980.gada 18.janvāra, 4.marta, 7.maija un 4.jūlija tiesas nolēmumiem. Tomēr Apelācijas tiesas nolēmumi par 1980.gada 18.janvāra, 4.marta nolēmumiem bija jāgaida līdz 29.aprīlim, par 1980.gada 7.maija nolēmumu līdz 30.jūnijam, par 1980.gada 4.jūlija nolēmumu līdz 1981.gada 3.februārim. Laika periodi, kuros tika pieņemti minētie nolēmumi, ir maz savienojami ar lietas izskatīšanas ātrumu, kuru pieprasa ECPK 5.panta ceturta daļa. [63]

2.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	D.G. v. Ireland
Prasības pieteikuma numurs	39474/98
Nolēmuma datums	2002.gada 16.maijā
Palāta	Palāta
Tēma	Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēts tikai 5(1)(d) konstatētais pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzējs bija Īrijas valsts aizgādībā kopš 2 gadu vecuma līdz pilngadībai (18 gadi). Viņam bija nopietni personības traucējumi, kā arī regulāras problēmas ar varas iestādēm. Bija atzīts, ka viņš apdraudēja sev un apkārtējiem. Viņš neuzturējās ne vienā no izmitināšanas vietām un nesadarbojās ar veselības varas iestādēm. 2. 1997.gada 27.jūnijā tiesa nolēma, ka D.G. ir jāievieto uz trīs nedēļām Svētā Patrika institūcijā (cietums Īrijā), jo tajā laikā nebija pieejamas nevienas aizsargātas izglītības iestādes Īrijā. 1997.gada 18.jūlijā nolēmums bija atjaunots uz tiem pašiem pamatiem. Šis līdzeklis bija „vismazāk aizskarošs” no tiem „nepiemērotajiem”, kuri bija pieejami. Turklāt viņam meklēja atbilstošu vietu. 1997.gadā 23.jūlijā tiesas nolēmums bija pagarināts, jo gatavoja „izmitināšanas un aprūpes ” vietu. 3. Viņš iesniedza sūdzību par to, ka viņa turēšana apcietinājumā Svētā Patrika iestādē nebija „likumā noteiktā kārtībā”, kā arī nenotika ar audzinoša rakstura mērķi un ar mērķi „nodot viņu jebkurai kompetentai tiesībsargāšanas iestādei” ECPK 5.panta pirmās daļas d) punkta izpratnē.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valsts pamatoja D.G. turēšanu apcietinājumā ar audzināšanas mērķi ECPK 5.panta pirmās daļas d) punkta izpratnē. [76] 2. No judikatūras izriet, ka gadījumā, ja Īrija izvēlējas tādu konstitucionālo sistēmu par audzinoša rakstura piespiedu

	<p>līdzekļiem, kas ir īstenojama ar tiesas nolēmumu starpniecību, tai bija pienākums izveidot atbilstošas institūcijas saskaņā ar šīs sistēmas drošības un izglītības prasībām, lai apmierinātu ECPK 5.panta pirmās daļas d) punkta prasības. [79]</p> <p>3. Terminu „pāraudzināšana” nepilngadīgo turēšanas apcietinājuma kontekstā nevar strikti pielīdzināt jēdzienam „mācības klasē” (classroom teaching). „Pāraudzināšana” ietver vairākus aspektus, kas ir īstenojami ar vietējās varas palīdzību. [80]</p> <p>4. ECT konstatēja, ka Svētā Patrika iestāde bija ieslodzījuma vieta ar sodošu funkciju. Iesniedzējs bija pakļauts tās disciplinārajam režīmam. Audzinoša rakstura pakalpojumi bija brīvprātīgi un iesniedzējam nebija nekādas vēlmes tos izmantot, kā arī sadarboties ar varas iestādi vispār. [81]</p> <p>5. Iesniedzēja turēšana apcietinājumā netika vērtēta kā pagaidu apcietinājuma līdzeklis ar audzinoša rakstura režīmu. Pirmie divi tiesas nolēmumi nav balstīti uz kādu konkrētu priekšlikumu iesniedzēja drošai pāraudzināšanai. Trešais tiesas nolēmums bija pamatots ar to, ka viņam tika gatavota izmitināšanas vieta, kas jebkurā gadījumā nebija nedz droša, nedz atbilstoša, bet gan noveda pie atkārtota apcietinājuma. [84]</p> <p>6. ECT secināja, ka iesniedzēja turēšana Svētā Patrika institūcijā no 1997.gada 27.jūnija līdz 28.jūlijam nav saderīga ar ECPK 5.panta pirmās daļas d. punktu. Nav neviena cita pamata, kas attaisnotu iesniedzēja turēšanu apcietinājumā. Tādēļ ECT uzskata, ka iesniedzēja turēšana apcietinājumā notika, pārkāpjot ECPK 5.panta pirmo daļu.[85]</p>
--	---

6.pants (Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu)³

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Stubbings and others v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	22083/93; 22095/93
Nolēmuma datums	1996.gada 22.oktobris
Palāta	Palāta
Tēma	Tiesības uz taisnīgu tiesu. Atšķirīga attieksme.
Analizētie konvencijas panti/iznākums	6 (1) – nav konstatēts pārkāpums 8 – nav konstatēts pārkāpums 14+6 (1) vai/un 14+8 – nav konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pirmā iesniedzēja Leslie Stubbings (dzim. 1957.gadā) bērnībā cieta no seksuālās vardarbības (no 1959.gada līdz 1971.gadam). Pusaudža vecumā viņa pārdzīvoja smagas psiholoģiskās problēmas, kuru dēļ viņa vairākas reizes bija hospitalizēta. 2. 1984.gadā ar psihiatra palīdzību viņa pirmo reizi saprata, ka bērnībā pārdzīvotā vardarbība ir tagadējo psiholoģisko problēmu iemesls. 3. 1987.gadā viņa iesniedza civilprasību pret saviem adoptētājiem un brāli. Apsūdzētie iesniedza pretprasību, ka iesniedzējas prasība ir noraidāma, jo ir iestājies noilgums. 4. Lordu Palāta atzina, ka iesniedzējas sūdzībai ir iestājies noilgums. 5. Citas trīs iesniedzēju analogiskās sūdzības tika izbeigtas, ņemot vērā Lordu Palātas nolēmumu Leslie Stubbings lietā.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	1. ECPK 6. (1) panta tiesības uz taisnīgu tiesu nav absolūtas un var tikt pakļautas ierobežojumiem. Šajā sakarā valstīm ir rīcības brīvība. Ir jāpārlicinās, ka piemērotie ierobežojumi nesamazina vai neierobežo šīs tiesības būtību. Turklāt ierobežojumi nav savienojami ar ECPK 6. (1) pantu, ja tie nesasniedz leģitīmo mērķi un nav samērīgi (<i>proporcionāli</i>) ar šo mērķi. [50]

³ Skatīt arī Eriksson v. Sweden (1989); Keegan v. Ireland (1994); McMichael v. the United Kingdom (1995); D.P. and J.C. v the United Kingdom (2002)

2. Šīs lietas ietvaros, ECT konstatēja, ka iesniedzēju tiesības būtība uz taisnīgu tiesu netika ierobežota, jo viņiem bija iespējams 6 gadu laikā no pilngadības sasniegšanas iesniegt civilprasību. Turklāt iesniedzēji varēja jebkurā laikā iesniegt sūdzību par saukšanu pie kriminālatbildības pienācīgu pierādījumu esamības gadījumā, bet pozitīva iznākuma gadījumā - prasīt arī kompensāciju. [52]
3. Lordu Palātas nolēmums nebija patvaļīgs, jo bija pieņemts saistībā ar normatīvo aktu interpretāciju. [55]
4. Ierobežojumiem bija leģitīms mērķis un tie bija samērīgi. [56]
5. Turklāt ECT atzina, ka starp dalībvalstīm nav viennozīmīgas prakses attiecībā uz noilguma termiņiem. [54] Pēdējā laikā attīstās izpratne par vardarbību pret bērniem un psiholoģisko ietekmi uz cietušajiem. Tādēļ iespējams, ka tiks ieviesti noteikumi attiecībā uz noilguma termiņiem, kuri dalībvalstīm būs jāpiemēro. [56]
6. Bērniem un citām mazaizsargātām personām ir tiesības uz valsts aizsardzību, piemērojot efektīvus līdzekļus, lai izvairītos no nopietnas iejaukšanās privātajā dzīvē, aizskarot tās būtiskos elementus (X and Y v. Netherlads [1985] ECHR 8978/80 para.27). [64]
7. ECPK 8.pants obligāti neprasa, lai valsts, pildot savus pozitīvos pienākumus, nodrošina personas privātās ģimenes neaizskaramību, izveidojot neierobežotu skaitu civiltiesisko aizsardzības mehānismu, [66] ja iesniedzējam bija un ir tiesības iesniegt sūdzību par saukšanu pie kriminālatbildības. [65]
8. Ne katra atšķirīga attieksme ir ECPK 14.panta pārkāpums. Ir jākonstatē, ka attieksme pret citām personām tādā pašā vai ļoti līdzīgā situācijā ir labvēlīgāka, un šādai atšķirīgai attieksmei nav saprātīga un objektīva pamatojuma. [72]
9. ECT, pirmkārt, konstatēja, ka starp iesniedzējiem un citiem cietušajiem, pret kuriem tika izdarīts ļaunprātīgs noziedzīgs nodarījums un kuriem tā rezultātā iestājās psiholoģiskas sekas, nebija atšķirīgas attieksmes, jo noilguma nosacījumi bija vienādi. Otrkārt, nodarītie kaitējumi tīša un netīša noziedzīga nodarījuma gadījumā nav vērtējamā kā analogiskas situācijas ECPK 14.pantā

paredzētā mērķa ietvaros. Nacionālā tiesību sistēma var paredzēt dažādas prasītāju/cietušo kategorijas, klasificēt tos pēc nodarījuma veidiem, pēc prasības tiesiskajiem apstākļiem un citiem faktoriem. [73]

10. Ja varētu izdarīt pamatīgu salīdzinājumu starp divu prasītāju grupām, atšķirīga attieksme var tikt pamatoti un objektīvi attaisnota atšķirīgu iezīmju dēļ. Valstīm ir rīcības brīvība veidot dažādus noilguma termiņus attiecībā uz tīšiem un netīšiem noziedzīgiem nodarījumiem. [74]

2.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	T. v. the United Kingdom; V. v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	24888/94; 24724/94
Nolēmuma datums	1999.gada 16.decembrī
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Tiesības uz taisnīgu tiesu
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēti tikai 6.panta pirmās daļas un 5.panta ceturtais daļas konstatētie pārkāpumi
Lietas faktiskie apstākļi	<p>7. 1993.gada februārī desmit gadus vecie T. un V. nogalināja divus gadus vecu bērnu. Tiesas spriešana notika atklāti, un piesaistīja lielu preses un sabiedrības uzmanību. Iesniedzējiem tika piemērots sods – brīvības atņemšana „līdz Viņas Augstības apžēlošanai”.</p> <p>8. Saskaņā ar Anglijas likumu un praksi bērniem un jauniešiem, kas notiesāti ar brīvības atņemšanu „līdz Viņas Augstības apžēlošanai”, pirmkārt, ir jāizcieš „tarifa periods”, kuru nosaka Iekšlietu ministrs, lai izpildītu sodu un preventīvo funkciju. Pēc „tarifa perioda” iztecēšanas, ieslodzītos atbrīvo, ja vien ieslodzījuma iestādes pārvaldes ieskatā viņi nerada apdraudējumu sabiedrībai.</p> <p>9. Iekšlietu ministrs noteica 15 gadu laika „tarifa periodu” katram iesniedzējam. 1997.gada 12.jūnijā Lordu palāta anulēja šo lēmumu.</p>
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<p>8. ECPK 6.pants noteic apsūdzētā tiesības uz efektīvu piedalīšanos kriminālprocesā. Tiesa atzīst, ka pret bērnu, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, jāizturas, ņemot vērā viņa vecumu, brieduma pakāpi, intelektuālās un emocionālās spējas, kā arī ir jāveic pasākumi, kas veicinātu viņa spēju saprast un piedalīties tiesvedībā. [85-86]</p> <p>9. Attiecībā uz bērnu, kas ir apsūdzēts smagā noziedzīgā nodarījumā, un, kas piesaista lielu žurnālistu un sabiedrības uzmanību, varētu būt nepieciešams noteikt slēgto tiesas sēdi, lai pēc iespējas mazinātu bērna iebiedēšanu un nomākšanu. Nepieciešamības</p>

gadījumā var ierobežot apmeklētāju loku, kuram atļauts piedalīties tiesas sēdē, kā arī sniegt ierobežotu informāciju. [87]

10. Tiesvedības laikā tika piemēroti speciāli pasākumi bērniem. Proti, viņiem bija nodrošināta iespēja iepazīties ar tiesas sēžu zāli pirms tiesas sēdes, tika izskaidrota tiesvedības procedūra, kā arī tika saīsināts tiesas sēdes laiks. Neskatoties uz to, ECT konstatēja, ka tiesas formalitāte un rituāls vienpadsmit gadu veciem bērniem likās neizprotams un biedējošs, mazinot viņu spējas koncentrēties tiesas sēdes laikā. Turklāt psihiatriskās ekspertīzes slēdziens norādīja, ka abi iesniedzēji cieta no pēctraumatiskā stresa, kuru izraisīja izdarītais noziedzīgais nodarījums, kas tādēļ liedza viņiem pilnvērtīgi apspriest notikušo ar saviem advokātiem. [88-89]
11. Šādos apstākļos pēc ECT ieskata iesniedzējiem bija jānodrošina pieredzējuši un prasmīgi advokāti, atbilstoši ECPK 6.panta pirmajā daļā ietvertajam mērķim. Lai gan viņu juridiskie pārstāvji sēdēja blakus, iesniedzēji nejutās pietiekami brīvi saspringtā tiesas sēžu zālē un personu pētošo skatienu vidū, vai kad tika konsultēti tiesvedības gaitā. Ņemot vērā viņu satraukto emocionālo stāvokli, viņi nebija spējīgi sadarboties ar saviem advokātiem ārpus tiesas sēžu zāles un sniegt viņiem informāciju savai aizstāvībai. Šie apstākļi liedza viņiem īstenot savas tiesības tikt uzklautiem atbilstoši ECPK 6.panta pirmajai daļai. [90]
12. ECPK 6.panta pirmā daļa *inter alia* garantē tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīva tiesā, kas ir jāievēro, izvīrot apsūdzību krimināllietā, kā arī nosakot sodu. „Neatkarība” šajā kontekstā ir pušu neatkarība, kā arī nepakļautība izpildvarai. ECT secināja, ka tarifa noteikšana ir pielīdzināma soda noteikšanai. Ņemot vērā to, ka „tarifa periodu” noteica Iekšlietu ministrs, kas nebija neatkarīgs, tika pārkāptas iesniedzēju ECPK 6.panta pirmajā daļā ietvertās tiesības attiecībā uz soda noteikšanu. [114]
13. ECT konstatēja, ka iztrūka tiesas kontrole attiecībā uz „tarifa perioda” noteikšanu, jo sodu noteica Iekšlietu ministrs. Nepilngadīgām personām pēc attiecīga soda izciešanas bija tiesības periodiski lūgt tiesu pārskatīt jautājumu par soda noteikšanas

	<p>likumīgumu un to, vai viņu stāvoklis rada apdraudējumu sabiedrībai. Savukārt iesniedzējiem bija atņemtas šīs tiesības, jo Lordu palāta atcēla Iekšlietu ministra lēmumu, bet jauns „tarifa periods” nebija noteikts. Tādējādi iesniedzējiem tika liegta iespēja apstrīdēt lēmuma likumīgumu, kas ir ECPK 5.panta ceturtās daļas pārkāpums. [118-122]</p>
--	---

8.pants (Tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi)⁴

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	X. and Y. v. the Netherlands
Prasības pieteikuma numurs	8978/80
Nolēmuma datums	1985.gada 26.marts
Palāta	Palāta
Tēma	Efektīva aizsardzība no iejaukšanas personas privātā dzīvē
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none">1. Iesniedzēja X meitai Y bija garīga rakstura traucējumi. No 1970.gada meitene dzīvoja privātmājā bērniem ar garīga rakstura traucējumiem. 16 gadu vecumā meitene cieta no seksuālās vardarbības, kas izraisīja viņai lielus psihiska rakstura traucējumus.2. Tā kā meitene nevarēja iesniegt sūdzību policijā savas nepieskaitāmības dēļ, to izdarīja viņas tēvs.3. Prokurors nolēma neuzsākt lietu. Iesniedzējs X pārsūdzēja lēmumu. Sūdzība tika noraidīta un to nevarēja pārsūdzēt Augstākai tiesai.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none">1. Nav strīda par to, ka lietas apstākļi attiecas uz personas privāto dzīvi, jo aptver personas fizisko un morālo neaizskaramību, ieskaitot personas seksuālo dzīvi. [22]2. Pozitīvo pienākumu ietvaros valstīm ir jāpiemēro līdzekļi, kas aizsargātu personu no iejaukšanās viņas privātajā un ģimenes dzīvē, tostarp privātpersonu savstarpējo attiecību gadījumā. [23]3. ECT konstatēja likuma robu Nīderlandes tiesību sistēmā. ECT atzina, ka civiltiesiskā aizsardzība šādu pārkāpumu gadījumā nav pietiekama. Tiesiskās aizsardzības sistēmai ir jābūt tādai, kas efektīvi atturētu tiesību pārkāpēju no jauniem noziedzīgiem nodarījumiem, un šajā sfērā tas var tikt īstenots tikai, ja ir paredzēta

⁴ Skatīt arī Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium (2006); Popov v. France (2012); Stubbings and others v. the United Kingdom (1996); X and others v. Austria (2013); D.P. and J.C. v the United Kingdom (2002)

	<p>kriminālā atbildība. [27]</p> <p>4. Tā kā Nīderlandes Kriminālkodekss nenodrošināja iesniedzējai Y ne praktisku, ne efektīvu aizsardzību, viņas, ECPK 8.pantā ietvertās, tiesības tika pārkāptas. [30]</p>
--	---

2.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Olsson v. Sweden
Prasības pieteikuma numurs	10465/83
Nolēmuma datums	1988.gada 24.marts
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji (vīrs un sieva) jaunībā kādu laiku pavadīja mājā cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem un saņēma palīdzību no mājas terapeitiem un psihiatriem. Iesniedzēju bērnus ievietoja bērnu aprūpes centrā pēc tiesas nolēmuma, kas tika pieņemts uz ziņojuma pamata, ka bērnu attīstība tika apdraudēta vecāku nespējas nodrošināt viņiem atbilstošu aprūpi dēļ. 2. Iesniedzēji apgalvoja, ka lēmums ievietot bērnus aprūpē, veids, kādā tas tika īstenots un atteikums atgriezt bērnus, pārkāpa viņu ECPK 8.pantā ietvertās tiesības.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT secināja, ka tas, kādā veidā nolēmums par bērnu aprūpes kārtību tika īstenots (nevis lēmums pats par sevi), izraisīja ECPK 8.panta pārkāpumu. Proti, šķirot bērnus un ievieojot tos bērnu aprūpes centrā lielā attālumā vienam no otra un no vecākiem, negatīvi ietekmēja viņu iespēju savstarpēji kontaktēties. Situāciju sarežģīja arī ierobežojumi vecāku saskarsmei ar bērniem. [81] 2. ECT norādīja, ka nav izslēdzams, ka nespēja izveidot harmoniskas attiecības bija daļēji saistītas ar liela attāluma esamību. [81] Šāda veida līdzekļu piemērošana nebija balstīta uz svarīgiem iemesliem, tādēļ nav iespējams noteikt, ka tie bija samērīgi ar leģitīmo mērķi. Neskatoties uz nacionālo varas iestāžu rīcības brīvību, piemērotie līdzekļi nebija nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā. [83]

3.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Eriksson v. Sweden
Prasības pieteikuma numurs	11373/85
Nolēmuma datums	1989.gada 22.jūnijs
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums 6 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	1978.gadā iesniedzējas meita tika ievietota audžu ģimenē. 1983.gadā varas iestādes atcēla noteikto aprūpes kārtību, bet nolēma, ka bērns paliks audžu ģimenē, taču ar laiku iesniedzēja atkal varēs pārņemt aprūpi. Viņa apgalvoja, ka lēmums, kas noteica ierobežojumus saskarsmes tiesībām ar iesniedzējas meitu vairāk nekā 6 gadus un aizliegumu satikties ar viņu, ir pretēji ECPK 8.pantam. Iesniedzēja strīdējās par tiesiskās aizsardzības līdzekļu trūkumu attiecībā uz aizliegumu viņai satikties ar meitu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT norādījusi, ka ECPK 8.pants ietver sevī valsts pienākumu veikt darbības, kas veicinātu ģimenes apvienošanu. Pēc noteiktās aprūpes kārtības atcelšanas iesniedzēja nevarēja īstenot šīs tiesības, kamēr aizliegums satikties ar bērnu bija spēkā. Ja mātei un meitai būtu nodrošināta iespēja satikties, tas varētu pozitīvi ietekmēt viņu attiecības un veicināt ģimenes atkalapvienošanos. Tomēr nenoteiktība iesniedzēju attiecībās un meitas nākotnē izraisīja lielu stresu un radīja abām iesniedzējām ciešanas. [71] 2. ECT atzinusi, ka šī nelabvēlīgā situācija lielā mērā izcēlās no nespējas noregulēt saskarsmi starp meitu un māti, kas veicinātu ģimenes atkalapvienošanu. Ņemot vērā minēto, ECT secināja, ka ilgstošs un smags saskarsmes tiesību ierobežojums kopā ar ilgstošu aizliegumu uz satikšanos nav samērīgs ar leģitīmo mērķi, tādēļ rada ECPK 8.panta pārkāpumu. [71]

	<p>3. Attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļa trūkumu ECT atzinusi, ka tas, ka iesniedzējai nebija iespējams pārsūdzēt lēmumu par aizliegumu uz satikšanos, pārkāpj viņas tiesības, garantētas ECPK 6.panta pirmajā daļā. [81-82]</p>
--	--

4.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Gaskin v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	10454/83
Nolēmuma datums	1989.gada 7.jūlijs
Palāta	Palāta
Tēma	Personīgas informācijas (datu) atklāšana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 –konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzējs apgalvoja, ka bērnībā cieta no vardarbības audžu ģimenē. Kļūstot pilngadīgam, iesniedzējs mēģināja pieprasīt vietējā pašvaldībā informāciju no viņa personīgās lietas. Varas iestāde nolēma, ka informācija viņam tiks sniegta, ja dalībnieki dos savu piekrišanu par informācijas atklāšanu. 2. Iesniedzējs sūdzējās ECT par to, ka tiešās pieejamības trūkums personīgai dokumentācijai pārkāpj viņa tiesības uz privāto dzīvi.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECPK aizsargā personas intereses uz informācijas pieejamību, kura ir nepieciešama, lai izprastu savu bērnību un attīstības agro posmu. Ir arī svarīgi, lai publiskā dokumentācija būtu konfidenciāla (valsts reģistri), jo tai jāsaturs objektīva un ticama informācija, kā arī lai aizsargātu trešās personas. Ņemot vērā to, ka valstīm ir rīcības brīvība noteikt kādā veidā aizsargājamo informāciju drīkst atklāt, tāda sistēma, kurā publiskā dokumentācija (valsts reģistros esošā informācija) ir atklājama tikai ar dalībnieku piekrišanu, ir savienojama ar ECPK 8.pantu. Tomēr indivīda interesēm ir jābūt aizsargātiem gadījumos, kad nav iespējams sazināties ar dalībnieku vai viņš dod nepamatotu atteikumu. Turklāt šāda sistēma atbilst samērīguma principam gadījumā, ja tiek nodrošināts, ka neatkarīga varas iestāde lems par pieejamību informācijai situācijās, kad dalībnieks nespēj dot piekrišanu vai atturas no tās. Šīs lietas ietvaros iesniedzējam nebija pieejama šāda veida procedūras. [49]

5.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Andersson (Margareta and Roger) v. Sweden
Prasības pieteikuma numurs	12963/87
Nolēmuma datums	1992.gada 25.februāris
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums 13 – nav konstatēts pārkāpums.
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sociālās iestādes darbinieki atņēma bērnu Rodžeru un ievietoja viņu aprūpes iestādē. Lēmums tika pieņemts, balstoties uz sociālā dienesta darbinieka novērojumiem par bērna neatbilstošu uzvedību savam vecumam, par ko visticamāk bija vainojama bērna māte (Margareta). Šāds secinājums tika izdarīts, jo māte atteicās no sociālā dienesta palīdzības un ieteikumiem. 2. Sociālais dienests aizliedza mātei kontaktēties ar bērnu līdz tiesas nolēmuma pieņemšanai. Tiesa atbalstīja sociālā dienesta lēmumu. Mātei bija liegta iespēja satikties ar dēlu kopš 1985. līdz 1988. gadam, izņemot speciāli nozīmētas tikšanās dienas. Taču bērns bija dažas reizes izbēdzis no slimnīcas, kurā viņu ievietoja, lai atgrieztos pie mātes, kur arī palika līdz brīdim, kamēr viņu atkal aizvestu sociālā dienesta darbinieki. Uz kādu laiku pēc izrakstīšanas no slimnīcas bērnu aizsūtīja pie audžuģimenes. Iesniedzēja pieteikumā norādīja, ka ierobežojot viņas saskarsmes tiesības, tajā skaitā komunikāciju - telefona un pasta pakalpojumu izmantošanu, pārkāpj ECPK 8.pantu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT konstatēja, ka ierobežot (šajā gadījumā, neļaujot mātei tikties ar dēlu, kā arī rakstīt vai zvanīt dēlam) iesniedzējas tiesības uz ģimenes dzīvi un korespondences neaizskaramību ir pieļaujams tikai gadījumos, kas ir paredzēti likumā, kalpo leģitīmam mērķim, nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā un ir veidoti, lai aizsargātu

	<p>bērna „veselību vai morāli” un „tiesības un brīvības”. [73]</p> <p>2. Tādu līdzekļu piemērošanai, kā bērna izņemšana no ģimenes un aizlieguma noteikšana ģimenes locekļiem savā starpā kontaktēties, ir tālejošas sekas. Šādu līdzekļu piemērošanas pamatā ir jābūt nopietnam iemeslam un to mērķim ir jābūt ģimenes atkalapvienošanās. [95]</p> <p>3. ECT nebija šaubu par to, ka pastāvēja būtiski iemesli šāda veida līdzekļu piemērošanai. Tomēr lietā nav pietiekamu pierādījumu, ka bija nepieciešams atņemt iesniedzējiem gandrīz visus iespējamus kontaktēšanās līdzekļus aptuveni uz pusotra gada ilgu periodu. Turklāt ir apšaubāms, vai šāda veida līdzekļu piemērošana bija tendēta uz ģimenes apvienošanu. [96]</p> <p>4. Sociālā dienesta aizliegums iesniedzējiem tikties vienam ar otru un kontaktēties ar telefona un pasta palīdzību ir nesamērīgs ar leģitīmo mērķi un līdz ar to nav bijis „nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā”, tādēļ pārkāpj iesniedzēju ECPK 8.pantā iekļautās tiesības. [97]</p> <p>5. ECT konstatēja, ka saskarsmes tiesību ierobežojums neliedza Rogera mātei Margaretai pienācīgā veidā iesniegt apelācijas sūdzību viņa labā, jo no lietas materiāliem izriet, ka laika posmā no 1987.gada februāra līdz 1988.gada maijam viņi vairākkārt satikās. Tādēļ ECPK 13.pants netika pārkāpts. [102-104]</p>
--	--

6.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Keegan v. Ireland
Prasības pieteikuma numurs	16969/90
Nolēmuma datums	1994.gada 26.maijs
Palāta	Palāta
Tēma	Adopcija
Analizētie konvencijas panti/iznākums	6 (1) – konstatēts pārkāpums 8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1986.gadā iesniedzējs iepazīnās ar sievieti (V.). 1987.gadā viņi nolēma laist pasaulē bērnu. 1988.gada februārī pāris saderinājās, bet vēlāk tika apstiprināts, ka sieviete gaida bērnu. Tomēr neilgi pēc šī notikuma viņu attiecības sabruka. 1988.gada septembrī piedzima meitene. Iesniedzējs apmeklēja bērnu nākamajā dienā pēc viņas piedzimšanas. Divas nedēļas vēlāk viņš gribēja apciemot V. un bērnu sievietes vecāku mājā, bet viņam tika liegts. 1988.gada 17.novembrī V. ievietoja bērnu adopcijas sabiedrības reģistrā potenciālajiem adoptētājiem, iesniedzēju par to informējot 1988.gada 22.novembrī.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> Jēdziens „ģimene” ECPK 8.panta ietvaros neattiecas tikai uz attiecībām, kas izriet no reģistrētas laulības, bet ietver arī citus <i>de facto</i> „ģimenes” sakarus, kur personas dzīvo kopīgi ārpus laulības. Bērns, kas piedzimst tādās attiecībās, ir <i>ipso iure</i> „ģimenes” sastāvdaļa. [44] ECT atkārtoja, ka bērnam ir tiesības uz to, ka par viņu rūpējas viņa/viņas vecāki; ka vecāku un bērnu savstarpējās sabiedrības baudījums ir būtisks ģimenes dzīves elements. [50] Fakts, ka Īrijas tiesību aktos tika atļauta slepena bērna ievietošana adopcijai bez iesniedzēja ziņas vai piekrišanas, kuras mērķis ir radīt saikni starp bērnu un adoptētājiem, ir vērtējama kā iejaukšanās

iesniedzēja tiesībās uz „ģimenes dzīvi”. [51]

4. ECT norāda, ka iesniedzējam saskaņā ar Īrijas tiesību normām tika dota iespēja lūgt aizbildniecības/aizgādības tiesību noteikšanu. Tomēr šīs lietas būtiska problēma ir tā, ka Īrijas normatīvie akti pieļāva bērna ievietošanu adoptīvai uzreiz pēc bērna piedzimšanas bez iesniedzēja ziņas vai piekrišanas. [55]
5. Kā tika novērots līdzīgos gadījumos, ja bērns ir ievietots alternatīvā aprūpē, ar laiku viņš vai viņa izveido jaunas saiknes, kuru turpmāka pārtraukšana var kaitēt viņa interesēm. [55]
6. Šāda situācija ne tikai apdraud iesniedzēja un bērna attiecību labvēlīgu attīstību, bet arī tiek radīti apstākļi ar neatgriezeniskām sekām, nostādot iesniedzēju ļoti nelabvēlīgā situācijā attiecībā pret potenciālajiem adoptētājiem jautājumā par tiesībām uz aizbildniecību un aizgādību. [55]
7. ECT ieskatā adoptācijas process ir jāatdala no aizgādības/aizbildniecības tiesību noteikšanas procesiem. Nedz Adoptācijas pārvaldē, nedz vietējā tiesā iesniedzējam nebija iespējas apstrīdēt vai pārsūdzēt nolēmumu. Vienīgais līdzeklis, kuru iesniedzējs varēja izmantot ir prasības iesniegšana par aizbildniecības/aizgādības tiesību noteikšanu. Tomēr, kad šī tiesvedība izbeigta, jautājums par bērna labklājību būtu pieņemts par labu potenciālajiem adoptētājiem.

7.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Hokkanen v. Finland
Prasības pieteikuma numurs	19823/92
Nolēmuma datums	1994.gada 23.septembris
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības Iestāžu neefektīva darbība
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 (1) – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pēc sievas nāves iesniedzējs piekrita, lai aizgādību pār viņa meitu uz laiku īstenotu meitenes vecvecāki (sievass vecāki). Nedaudz vēlāk vecvecāki informēja iesniedzēju, ka neatdos meiteni atpakaļ. Iesniedzējs mēģināja ar varas iestāžu palīdzību atgūt aizgādību par meitu, tomēr neveiksmīgi. 2. Aizgādības tiesības tika saglabātas vecvecākiem, kā arī viņam tika liegta iespēja satikties ar meitu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECPK 8.panta būtiskais elements ir aizsargāt indivīdu no varas iestāžu nepamatotas iejaukšanās indivīda privātā un ģimenes dzīvē. [55] 2. Nav noteiktas definīcijas, kura atrunātu valsts pozitīvos un negatīvos pienākumus, bet īstenojot tos, ir jāvadās pēc līdzīgiem principiem. Jebkurā gadījumā ir jāņem vērā taisnīgs līdzsvars, kas ir jāpanāk starp konkurējošām pusēm - indivīdu un sabiedrību kopumā. Ir jāņem vērā arī valsts rīcības brīvība. [55] 3. ECT savā praksē ir atzinusi, ka valstīm ir pienākums veikt pasākumus, kuru mērķis ir ģimenes atkalapvienošana. Šis princips ir piemērojams arī šajā lietā. [55] 4. Tas, ka iesniedzēja aizgādības tiesības netika īstenotas, kā arī tas, ka viņam tika liegts apmeklēt meitu, ir pretēji ECPK 8.panta pirmajai daļai. Neskatoties uz to, ka iesniedzējs spēra visus soļus,

lai viņa saskarsmes tiesības tiktu īstenotas, ir bijis efektīvas rīcības trūkums. Šis fakts kopā ar ilgstošu procesu izveidoja situāciju, ka tēva un meitas atkalapvienošanās kļuva apgrūtināta. [56]

5. Valsts pienākums veicināt ģimenes atkalapvienošanu nav absolūts, ja atkalapvienošanu nav iespējams īstenot nekavējoties (piemēram, bērns kādu laiku dzīvojis ar citām personām) un ir nepieciešams veikt sagatavošanās pasākumus šajā sakarā. Šo pasākumu raksturs un apjoms ir atkarīgs no katras lietas apstākļiem, tomēr svarīga sastāvdaļa ir visu iesaistīto personu izpratne un sadarbība. Varas iestādēm ir jāveic viss nepieciešamais, lai veicinātu šo sadarbību. Šajā jomā ir jāierobežo jebkuras piespiešanas piemērošana, jo ir jāņem vērā visu iesaistīto personu intereses, kā arī viņu tiesības un brīvības, it īpaši bērna intereses un tiesības, kas noteiktas ECPK 8.pantā. [58]
6. Izšķirošais ir tas, vai valsts iestādes veica visus iespējamus un nepieciešamos pasākumus, kuri varēja tikt pamatoti pieprasīti katras lietas īpašos apstākļos, lai veicinātu atkalapvienošanu. [58]
7. Somijas kompetentās iestādes nepielika visas pūles, lai veicinātu ģimenes atkalapvienošanu. Tieši pretēji, iestāžu bezdarbība uzlika lielu slogu iesniedzējam – pastāvīgi izmantot laikietilpīgus un neefektīvus aizsardzības līdzekļus viņa tiesību īstenošanai. [61]
8. Iesniedzēja saskarsmes tiesības nerealizēšana radīja ECPK 8.panta pārkāpumu - tiesību uz viņa ģimenes dzīves neaizskaramību. [62]
9. Attiecība uz to, ka vietējā tiesa noteica aizgādību pār meiteni vecvecākiem neradīja ECPK 8.panta pārkāpumu, jo tiesas nolēmums bija pamatots ar ekspertu atzinumu, ņemts vērā meitenes uzturēšanās ilgums, viņas stiprās saites ar vecvecākiem, kā arī viņas sajūtas, ka pie vecvecākiem viņa atrādās kā savās mājās. [64]

8.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	McMichael v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	16424/90
Nolēmuma datums	1995.gada 24.februāris
Palāta	Palāta
Tēma	Tiesības uz taisnīgu tiesu
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums 6 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	1. Iesniedzēji esot A bioloģiskie vecāki, kaut gan māte noliedza, ka iesniedzējs bija A tēvs. A tika ievietots bērnu aprūpes centrā, jo mātei bija garīga rakstura veselības traucējumi. Iesniedzēji sūdzējās par to, ka viņiem tika liegta iespēja iepazīties ar dažiem konfidenciāla rakstura dokumentiem, kuri tika iesniegti tiesā. Iesniedzēji norādījuši, ka tas pārkāpj viņu tiesības, kas ir garantētas ECPK 6. un 8.pantā.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	1. ECT atzinusi, ka, liedzot A mātei iepazīties ar dokumentiem, iesniedzējai nebija iespējas ietekmēt tiesvedības rezultātu, kā arī iesniegt apelācijas sūdzību par tiesas nolēmumu. Šāda prakse liecina par nevienlīdzību. Tādēļ tika pārkāptas viņas tiesības uz taisnīgu tiesu, kas ir ietvertas ECPK 6.panta pirmajā daļā. [82] 2. Attiecībā uz ECPK 8.panta pārkāpumu ECT konstatēja, ka, kaut arī 8.pantā nav procesuālo tiesību normu, nolēmuma pieņemšanas process nedrīkst būt pretrunā ar ECPK 8.pantā ietvertajām garantijām. Tam ir jābūt taisnīgam, kā arī tādām, kas sniedz pienācīgu cieņu personu privātai un ģimenes dzīvei. Ņemot vērā minēto, ECT secināja, ka iesniedzēju ECPK 8.panta ietvertās tiesības tika aizskartas. [87, 92]

9.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Johansen v. Norway
Prasības pieteikuma numurs	17383/90
Nolēmuma datums	1996.gada 7.augusts
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<p>1. Iesniedzējai 17 gadu vecumā piedzima dēls. Kopš tā laika viņi sāka saņemt sociālo palīdzību. Iesniedzēja un viņas dēls cieta no vardarbības no iesniedzējas dzīvesbiedra puses. Pūšim turpmāk bija konstatēti garīgā rakstura traucējumi. Iesniedzējas dēlu 12 gadu vecumā ievietoja aprūpes iestādē. Nedaudz vēlāk (1989.gada 7.decembrī) iesniedzējai piedzima meita. Vietējās varas iestādes nolēma ievietot meiteni pagaidu aprūpē (1989.gada 13.decembrī). Iesniedzējai bija atļauts apmeklēt meitu divas reizes nedēļā. Vēlāk meitene tika ievietota audžuģimenē ar iespēju viņu adoptēt. Iesniedzējai tika atņemtas aizgādības tiesības un aizliegts kontaktēties ar meiteni, jo viņa nebija spējīga audzināt meiteni saskaņā ar psihiatra slēdzienu, kā arī preventīvie pasākumi, kas bija veikti attiecībā uz viņas dēlu, nedevis nekādu efektu.</p>
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<p>1. ECT atgādināja, ka vecāku un bērnu savstarpējās klātbūtnes baudījums ir būtisks ģimenes dzīves elements. [52]</p> <p>2. ECT vērtēja, vai varas iestādes nav pārsniegušas tām piešķirto rīcības brīvību un vai piemērotie līdzekļi bija „nepieciešami”. [64]</p> <p>3. ECT nekonstatēja ECPK 8.panta pārkāpumu attiecībā uz meitenes ieviešanu aprūpē, jo nolēmums bija balstīts uz rūpīgiem un detalizētiem ekspertu vērtējumiem, kas liecina par iestāžu darbību rīcības brīvības robežās. [73]</p> <p>4. Parasti bērna ieviešanai ārpusģimenes aprūpē ir jābūt ar pagaidu</p>

raksturu. Kad to pieļauj apstākļi, bērns ir jāatgriež bioloģiskajiem vecākiem. Kamēr bērns ir ievietots ārpusģimenes aprūpē, ir jāspēr visi soļi, kas veicina ģimenes atkalapvienošanos. Primāri ir jāņem vērā bērna vislabākās intereses. [78]

5. ECT noteica, ka tāda līdzekļa piemērošanai kā aizgādības un saskarsmes tiesību atņemšana ir tālejošas sekas, jo tas pilnībā liedz iesniedzējai baudīt tiesības uz ģimenes dzīvi un nav savienojami ar ģimenes atkalapvienošanos mērķi. Šādi līdzekļi ir jāpiemēro tika ārkārtas gadījumos, un iejaukšanās var tikt attaisnota, ja ir pamatota ar sevišķi svarīgām prasībām, kuru mērķis ir bērna vislabāko interešu aizsardzība. [78]
6. Bērna interesēs ir arī būtiski nodrošināt to, lai izveidojusies saikne starp bērnu un audžuģimeni netiktu pārtraukta. Tādēļ ECT ieskatā pastāvēja būtiski iemesli bērna ievietošanai audžu ģimenē ar iespēju viņu adoptēt ECPK 8.panta otrās daļas izpratnē. [80]
7. ECT konstatēja, ka, pirmkārt, iesniedzējai bija nodrošināta saskarsme ar bērnu divas reizes nedēļā tādā veidā, kas nav atvērta kritikai. [82] Otrkārt, iesniedzējas dzīvesveids mainījās uz labo pusi. Visdrīzāk grūtības tika piedzīvotas, īstenojot aprūpes nolēmumu attiecībā uz iesniedzējas dēlu, kas veidoja varas iestāžu ieskatu par to, ka ar iesniedzēju ir grūti sadarboties. Tomēr nevar pateikt, ka grūtībām un riskam bija tāds raksturs un pakāpe, kas kopumā atbrīvoja varas iestādes no normāla pienākuma spert visus soļus, kas veicinātu ģimenes atkalapvienošanos atbilstoši ECPK 8.pantam, jo bija iespējams, ka māte tomēr spētu nodrošināt meitu ar nepieciešamo audzināšanu. [84]
8. ECT konstatēja, ka tika pārkāptas iesniedzējas tiesības, kas ir garantētas ECPK 8.pantā. [84 (2)]

10.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Ignaccolo-Zenide v. Romania
Prasības pieteikuma numurs	31679/96
Nolēmuma datums	2000.gada 25.janvāris
Palāta	Palāta
Tēma	Bērna prettiesiska aizvešana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pēc laulības šķiršanas Franču tiesa noteica, pamatojoties uz vienošanos panāktu starp laulātajiem, ka aizgādības tiesības ir tēvam, savukārt iesniedzēja varēja tikties un palikt ar bērniem. Vēlāk viņas bijušais vīrs aizveda bērnus uz ASV. Attiecīgi iesniedzēja nevarēja īstenot saskarsmes tiesības ar bērniem. Vēlāk iesniedzējas bijušais vīrs aizbēga ar bērniem uz Rumāniju. 2. Franču tiesa noteica iesniedzējai aizgādības tiesības pār bērniem kopā ar viņas bijušo vīru, kā arī noteica, ka bērniem būtu jādzīvo ar māti. 3. Bukarestes tiesa izsniedza orderi par bērnu atgriešanu iesniedzējai, tomēr viņas centieni nodrošināt sprieduma izpildi bija neveiksmīgi. Septiņu gadu laikā iesniedzēja satikās ar bērniem tikai vienu reizi.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bukarestes tiesas nolēmums neatbilda procesuālām prasībām, kas noteiktas ECPK 8.pantā. Proti, iesniedzēja netika aicināta uz tiesas sēdēm, un viņai netika dota iespēja iepazīties ar nolēmumu par bērnu atgriešanu. Tādējādi valsts neizpildīja ECPK 8.pantā noteiktos pozitīvos pienākumus. [99-100] 2. Šāda veida lietās piemērojamo līdzekļu atbilstība ir jāvērtē pēc to īstenošanas ātruma. Laika ritums var radīt nenovēršamas sekas bērnu un vecāku attiecībām. Šo lietu kategorijas izskatīšana steidzamības kārtā ir nepieciešama, lai aizsargātu indivīdu pret jebkāda veida kaitējumiem/zaudējumiem, kas var rasties līdz ar

noilgumu. [102]

3. ECT noteica, ka piespiedu pasākumi pret bērniem nav vēlami šajā jutīgajā lietu kategorijā, tomēr tādu sankciju izmantošanu nedrīkst izslēgt, ja vecāku uzvedība, ar kuru dzīvo bērns, ir acīmredzami prettiesiska. [106]
4. Attiecībā uz valsts argumentu, ka iesniedzējai pašai bija jāšper soļi tiesas nolēmuma īstenošanai (piemēram, iesniegt tiesā prasību par soda naudas piemērošanu, vai attiecīgu sūdzību par krimināllietas uzsākšanu) [107], ECT norādīja, ka katrai dalībvalstij ir pienākums izveidot pienācīgus un efektīvus līdzekļus, lai izpildītu savus pozitīvos pienākumus ECPK 8.panta ietvaros. Savukārt ECT pienākums ir izvērtēt, vai attiecīgie līdzekļi bijuši pienācīgi un efektīvi. [108]
5. ECT konstatēja, ka valsts neveica pasākumus, lai nodrošinātu bērnu atgriešanu iesniedzējai. Rumānijas valsts varas iestādes nepiemēroja pienācīgus un efektīvus līdzekļus, lai bērni tiktu atgriezti iesniedzējai, tādējādi pārkāpjot ECPK 8.pantu. [113]

11.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	L. v. Finland
Prasības pieteikuma numurs	25651/94
Nolēmuma datums	2000.gada 27.aprīlis
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēts tikai 8.pants. Nav konstatēts pārkāpums.
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji ir divu meiteņu tēvs un vectēvs. 1992.gadā meitenes bija ievietotas ārpusģimenes aprūpē uz noteiktu laiku, jo bija aizdomas, ka viena no meitenēm cieta no seksuālās vardarbības un otra ir pakļauta riskam. Tēvam tika atļauts satīties ar vecāko meitu divas reizes nedēļā, bet otras meitas atrašanās vieta netika atklāta. Psihiatriskā izmeklēšana neparādīja, ka vecākā meita cieta no seksuālās vardarbības. 2. Vēlāk varas iestāde nolēma atkārtoti ievietot bērnus aprūpes iestādē, jo vecāki nebija spējīgi nodrošināt bērniem tādus apstākļus, kas ir nepieciešami viņu izaugsmei, attīstībai un drošībai. Turklāt viņu mātei bija garīga rakstura traucējumi. 3. Vecākiem tika atļauts satīties ar meitenēm, bet vecvecākiem tika aizliegts, jo tas traucēja vecākās meitas dzīvei audžu ģimenē un skolā.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT konstatēja, ka pirms bērnu atkārtotas ievietošanas ārpusģimenes aprūpē, sociālās un labklājības iestādes piedāvāja vairākus „atvērtās aprūpes” pasākumus, ņemot vērā ģimenes ekonomiskās un sociālās grūtības. Turklāt ECT konstatēja, ka meiteņu attīstība neatbilda viņu vecumiem. Tādēļ bija svarīgi, lai viņas atrastos stabilas un drošas personas uzraudzībā, kas nepakļautu viņu attīstību riskam. [119] Tiesa atzina, ka valsts iestādes rīkojās savas rīcības brīvības robežās. [121]

	2. ECT konstatēja, ka tēvam tika atļauts regulāri satikties ar bērniem. Taču bērni izrādīja negatīvu attieksmi, un ar tēva vecākiem nevēlējās satikties vispār. [125, 126]3. Vēlāk viena no meitenēm norādīja, ka tika seksuāli izmantota, tomēr šīs liecības nebija apstiprinātas ar tiesas nolēmumu. Tomēr ECT secināja, ka bērna intereses attaisno iestāžu rīcību samazināt satikšanās skaitu starp tēvu un meitenēm. ECT tiesa atzina par samērīgu aizliegt vectēvam tikties ar savām mazmeitām, jo bija aizdomas, ka vectēvs seksuāli izmanto savas mazmeitas.[127]4. ECT konstatēja, ka varas iestādes nepārkāpa tai piešķirto rīcības brīvību un ierobežojumi bija nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā. [127, 128]

12.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Scozzari and Giunta v. Italy
Prasības pieteikuma numurs	39221/98; 41963/98
Nolēmuma datums	2000.gada 13.jūlijs
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības Bērna ievietošana ārpus ģimenes aprūpē
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēts tikai 8. panta konstatētais pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pirmajai iesniedzējai ir divi bērni. Viņi cieta no vardarbības no vīra/tēva puses. Turklāt iesniedzējas vecākais dēls kļuva par pedofilijas upuri. Vietējā tiesa nolēma ievietot bērnus un māti sociālās iestādes noteiktajā mājā. Vēlāk tika konstatēts, ka viņa nav spējīga sekot bērnu aizsardzības programmai, kā arī pastāvēja šaubas par viņas spēju efektīvi rūpēties par bērniem. Neiropsihiatrs konstatēja, ka viņai ir personības traucējumi. Vecākā dēla uzvedība palika agresīva. Mātes uzvedība arī pasliktinājās, skolas personāls nespēja ar viņu runāt konstruktīvi. 2. Tiesa nolēma šķirt bērnus no vecākiem un ievietot viņus Il Forteto iestādē, kuras divi līderi 1985.gada bija notiesāti par vardarbību pret trim personām, kuri mitinājās tajā mājā. Sākotnēji tiesa aizliedza iesniedzējai satikties ar viņas vecāko dēlu. Vēlāk tiesa atļāva iesniedzējai satikties ar bērniem, bet praktiski viņai tika liegts apmeklēt bērnus. Vecākā bērna uzvedība palika agresīvāka pret māti. 3. Pirmā iesniedzēja sūdzējās par, ka tika pārkāptas viņas tiesības, garantētas ECPK 8.pantā, jo viņai tika atņemtas aizgādības tiesības, tika liegts satikties ar bērniem un bērni tika ievietoti Il Forteto. Otrā iesniedzēja (pirmās iesniedzējas māte) sūdzējās par to, ka tika pārkāptas viņas tiesības, garantētas ECPK 8.pantā, jo viņai tika

	<p>liegts īstenot aprūpi pār viņas mazbērniem, kā arī satikties ar viņiem.</p>
<p>Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT atkārtoja, ka vecāku un bērnu savstarpējās klātbūtnes baudījums ir būtisks ģimenes dzīves elements. Ja bērns ir ievietots aprūpes iestādē, tas nenozīmē, ka ģimenes attiecības ir izbeigtas. Parasti bērna ievietošanai ārpus ģimenes aprūpē ir jābūt ar pagaidu raksturu. Aprūpe ir jāpārtrauc uzreiz, kad to pieļauj apstākļi. Kamēr bērns ir ievietots ārpus ģimenes aprūpē, ir jāspēr visi soļi, kas veicinātu ģimenes atkalapvienošanos. Primāri ir jāņem vērā bērna vislabākās intereses. [169] 2. ECT noteica, ka tikai ārkārtas situācijas ļauj pilnīgi pārtraukt saskarsmi starp bērnu un māti. Kaut arī situācija ģimenē bija visai nopietna, ECT nekonstatēja, ka saskarsmes pārtraukšana bija attaisnojama. Varas iestādei nebija vēlmes pilnībā atņemt iesniedzējai aizgādības tiesības. Tomēr aizliegums mātei un bērnam kontaktēties noveda pie daļēja viņu attiecību (arī attiecību ar brāli) sabrukuma, kas nav savienojams ar ECPK 8.panta mērķi. [170] 3. Pastāv ievērojama bīstamība, ka ilgstošs kontakta pārtraukums starp vecākiem un bērniem apdraud jebkādu reālu iespēju palīdzēt viņiem pārvarēt grūtības un „atkal apvienoties”. [177] Vēlāk kontakti bija ierobežoti, neregulāri (divi aptuveni trīs gadu laikā), tādēļ tiem nebija nekādas jēgas ECPK 8.pantā ietvertu principu īstenošanai. [178] 4. ECPK 8.pants prasa, lai tiesas nolēmumu mērķis sekmētu vecāku un bērnu saskarsmi, lai viņi varētu atjaunot attiecības ar mērķi atkal apvienoties. Tādējādi attiecīgo institūciju (šajā gadījumā tiesas) pienākums ir īstenot pastāvīgu uzraudzību attiecībā uz darbībām, ko veic sociālās iestādes. [181] 5. Tiesa nesaskatīja pietiekamu pamatojumu bērna ievietošanai Il Forteto. Pirmkārt, bērni bija ievietoti uz neierobežotu laika periodu, atbildīgās personas negatīvi ietekmēja bērnu un iesniedzējas attiecību veidošanu, kas turpmāk izveidoja bērnu neatgriezenisko nošķirtību no mātes. [216]

	<p>6. Ņemot vērā iepriekš minēto, ECT konstatēja, ka pirmās iesniedzējas tiesības, kas ir garantētas ECPK 8.pantā, tika pārkāptas. [183, 216]</p> <p>7. „Ģimenes dzīve” ECPK 8.panta izpratnē ir arī saiknes veidošana starp bērnu un viņu tuvākiem radniekiem, piemēram, vecvecākiem. [221]</p> <p>8. ECT konstatēja, ka otrai iesniedzējai būtu grūti rūpēties par bērniem atbilstošā veidā, kā arī piedalīties nepieciešamās programmās, jo viņa dzīvoja Beļģijā. Vēlāk viņa bija ievietota slimnīcā veselības problēmu dēļ. [222] Iesniedzējai bija atļauts satīkties ar mazbērniem. [224] Tomēr ECT konstatēja, ka otrai iesniedzējai trūka entuziasma satīkties ar viņiem. [226] Tādēļ ECT nekonstatēja ECPK 8.panta pārkāpumu. [227]</p>
--	---

13.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Kutzner v. Germany
Prasības pieteikuma numurs	46544/99
Nolēmuma datums	2002.gada 26.februāris
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji un viņu divas meitas dzīvoja kopā no pirmā bērna piedzimšanas brīža ar iesniedzēja vecākiem un viņa brāli. Iesniedzēji apmeklēja speciālo skolu cilvēkiem ar mācību grūtībām. 2. Bērniem veica medicīnisko apskati viņu vecāku fiziskas un garīgā rakstura traucējumu dēļ. Pēc iesniedzēju lūguma un ārsta padoma, meitenes saņēma pedagoģisko palīdzību no ļoti agra vecuma. 3. Sociālā darbinieka ziņojums (pēc iesniedzēju ģimenes apmeklējumiem) kompetentai iestādei ietvēra vairākus negatīvus punktus: iesniedzēju intelektuālos trūkumus, konflikti starp ģimenes locekļiem un nicinājumu, ko izpauđa ģimene. 4. 1996.gada 13.septembrī vietējā tiesa nolēma atņemt vecākiem aizgādības tiesības uz iepriekš minētā ziņojuma pamata. 5. Bērni tika ievietoti dažādās, nezināmās audžu ģimenes. Sešus mēnešus iesniedzēji nevarēja ar viņiem satikties.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. No lietas faktiskiem apstākļiem nepārprotami izriet, ka ir bijusi iejaukšanās iesniedzēju tiesībās uz ģimenes dzīves neaizskaramību, jo vecāku un bērnu savstarpējās klātbūtnes baudījums ir būtisks ģimenes dzīves elements. [58-59] 2. Līdzīgi kā citās lietās (Hokkanen v. Finland, para 55; Johansen v. Norway para 64; K. and T. v. Finland, para 154) ECT vērtēja, vai varas iestādes nav pārkāpušas savu pilnvaru robežas/

pārsniegušās savas rīcības brīvību. [66]

3. Kad ievērojams laika posms ir pagājis kopš bērna pirmās ievietošanas aprūpē, bērna intereses nepiedzīvot turpmākas *de facto* izmaiņas ģimenes situācijā var dominēt pār vecāku interesēm uz ģimenes atkalapvienošanas. Tādēļ ECT atzīst valsts plašu rīcības brīvību vērtēt bērna ievietošanu aprūpē nepieciešamību. Tomēr ir jābūt stingrākai kontrole saistībā ar turpmākiem ierobežojumiem, piemēram, ierobežojumi uz vecāku saskarsmes tiesībām vai uz jebkuriem citiem aizsargpasākumiem, kas paredzēti, lai nodrošinātu efektīvu bērnu un vecāku tiesību uz viņu ģimenes dzīves neaizskaramību aizsardzību. Turpmāki ierobežojumi rada risku, ka ģimenes attiecības starp vecākiem un bērniem tiks faktiski ierobežotas. [67]
4. Fakts, ka bērns var tikt ievietots viņa attīstībai labvēlīgākā vidē, pats par sevi neattaisno tāda līdzekļa piemērošanu kā bērna šķiršana no viņa bioloģiskiem vecākiem. Ir jābūt apstākļiem, kas norāda uz „nepieciešamību” iejaukties vecāku, ECPK 8.pantā noteikto, tiesību (uz ģimenes dzīvi ar savu bērnu) baudīšanā. [69]
5. ECT atzina, ka aprūpes kārtības rīkojums pats par sevi, bet it īpaši veids, kādā tas tika īstenots, bija neapmierinoši. [70] Situācija kļuva skarba pēc sociālā darbinieka negatīva ziņojuma. [71] Turklāt ECT konstatēja, ka pieaicināto ekspertu - psihologu ziņojumi bija pretrunīgi. [72]
6. Cits psihologs un ģimenes ārsts atzina, ka bērni ir atgriežami ģimenē un vecāki ir spējīgi viņus audzināt. ECT atzina, ka šo pēdējo secinājumu nedrīkst ignorēt tikai tādēļ, ka tas nāk no cilvēkiem, kas pārstāvēja vienu no strīda pusēm. [73] Nebija arī pierādījumu, ka pret bērniem nevērīgi vai slikti izturējās. [74]
7. ECT konstatēja, ka sākotnējais audzinoša rakstura un atbalsta līdzeklis nebija adekvāts, tomēr varas iestādes varēja pievērst pienācīgu uzmanību citiem atbalsta pasākumiem, nevis ķerties pie radikālām metodēm, šķirot bērnus no vecākiem. [75]
8. Parasti bērna ievietošanai ārpusģimenes aprūpē ir jābūt ar pagaidu raksturu. Aprūpe ir jāpārtrauc uzreiz, kad to pieļauj apstākļi. Kamēr

bērns ir ievietots ārpusģimenes aprūpē, ir jāspēr visi soļi, kas veicina ģimenes atkalapvienošanos. Primāri ir jāņem vērā bērna vislabākās intereses. [76]

9. ECT atzina, ka bērni bija ļoti jauni, un tik stingra saskarsmes kārtības noteikšana (viena līdz divām stundām mēnesī vairāku svešu cilvēku klātbūtnē) var novest pie bērnu "atsvešināšanās" no saviem vecākiem. [78,79]
10. Kaut arī iemesli, uz kuriem balstījās varas iestādes bija būtiski, tie bija nepietiekami, lai šādā veidā iejauktos iesniedzēju ģimenes dzīvē. Iejaukšanās bija nesamērīga. [81] Attiecīgi ir bijis ECPK 8.panta pārkāpums. [82]

14.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	M.G. v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	39393/98
Nolēmuma datums	2002.gada 24.septembris
Palāta	Palāta
Tēma	Personīgas informācijas (datu) atklāšana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzējs, būdams bērns, sešu gadu garumā saņēma brīvprātīgu valsts aprūpi. Šajā laika periodā viņa māte ārstējās un saņēma psihiatrisko palīdzību, bet viņa tēvs nebija spējīgs audzināt bērnus patstāvīgi. 2. Paliekot pilngadīgam, iesniedzējs lūdza pieeju sociālā dienesta dokumentācijai, ieskaitot arī specifiskai informācija par vardarbību, no kuras viņš cietis bērnībā. Viņam tika sniegta apkopojoša informācija mutvārdos, kā arī rakstisku piezīmju veidā no sociālā darbinieka. Kad iesniedzējs pieprasīja pilnīgu informāciju, viņam tika atteikts. 3. Iesniedzējs iesniedza sūdzību ECT norādot, ka nepilnīgas informācijas atklāšana rada ECPK 8.panta pārkāpumu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sociālā dienesta dokumentācija attiecas uz iesniedzēja privāto un ģimenes dzīvi. Iesniedzēja intereses, kas kalpoja par pamatu informācijas saņemšanai, bija īpaši svarīgas. ECT norādīja, ka viens no galvenajiem iemesliem iesniedzēja lūgumam uz pieeju viņa personīgai informācija bijusi viņa patiesā pārliecība, ka viņš cietis no tēva fiziskās vardarbības. Tādēļ viņam vajadzēja iegūt pēc iespējas vairāk informācijas par šo periodu, lai saprastu un sakārtotu savu emocionālo un psiholoģisko stāvokli, kā arī savu tā brīža darbības/rīcību. [29] 2. ECT konstatēja, ka iesniedzējam tika dota ierobežota informācija,

salīdzinājumā ar to, ko bija iesniegusi tiesai Apvienotas Karalistes valdība. [30]

3. ECT atzinusi, ka valstī nebija skaidri noteiktu normatīvo aktu, uz kuru pamata viņš varēja lūgt pieeju dokumentācijai vai saņemt atteikumu. Īpaši svarīgi ir tas, ka viņam nebija iespējas pārsūdzēt atteikumu nevienai neatkarīgai institūcijai. [30]
4. Ņemot vērā iepriekš minēto, ECT secināja, ka iesniedzēja ECPK 8.pantā noteiktās tiesības tika pārkāptas, taču tikai periodā no 1995.gada līdz 2000.gadam, kad iesniedzējam jau bija pienākums saskaņā ar jauno regulējumu pārsūdzēt atteikumu neatkarīgai institūcijai. [31, 32]

15.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Sentges v. the Netherlands
Prasības pieteikuma numurs	27677/02
Nolēmuma datums	2003.gada 8.jūlijs
Palāta	Palāta
Tēma	Tiesības uz privāto dzīvi
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – pieteikums netika pieņemts izskatīšanai
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzējs (bērns) slimoja ar Duchenne muskuļu distrofiju. Iesniedzēja vecāki lūdza veselības apdrošināšanas iestādei nodrošināt bērnu ar roku protēzi, kura palīdzētu viņam patstāvīgi turēt objektus. Viņiem tika atteikts, jo veselības apdrošināšana, kā arī jebkurš cita veida sociālās apdrošināšanas sniedzējs nesedza roku protēzes izdevumus. 2. Iesniedzējs iesniedza sūdzību, norādot, ka varas iestādes atteikums nodrošināt viņu ar roku protēzi ir ECPK 8.panta pārkāpums. Iesniedzējs norādīja, ka privātās dzīves koncepcija ietver sevī tādus jēdzienus, kas attiecas uz dzīves kvalitāti, tajā skaitā autonomiju, pašnoteikšanos, kā arī tiesības dibināt un attīstīt attiecības ar citiem cilvēkiem.
Galvenās atziņas	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT norādīja, ka privātās dzīves jēdziens ietver sevī personas tiesības uz fizisko un psiholoģisko integritāti. 2. ECPK 8.pants, pirmkārt, ir vērsts uz to, lai katra persona bez ārējās ietekmes attīstītu savas attiecības ar citām personām. Atbilstoši šai normai, valstīm ir jāatturas no iejaukšanās personas privātumā (negatīvais pienākums), bet ir jāveic pasākumi, lai nodrošinātu efektīvu tiesību ievērošanu uz privāto un ģimenes dzīvi (pozitīvais pienākums). Tādējādi dalībvalstīm var tikt uzlikts pienākums veidot atbilstošus pasākumus, kas nodrošinātu personas efektīvu tiesību ievērošanu uz privāto un ģimenes dzīvi. Šajā sakarā ir jāievēro taisnīgs līdzsvars starp indivīda interesēm un sabiedrību

kopumā, kā arī valsts rīcības brīvība.

3. ECT norādīja, ka ECPK 8.pants neaptver situācijas, kas attiecas uz attiecībām starp personām ar ļoti plašu un nenoteiktu jomu, kurā nav iespējams noteikt saikni starp valsts pienākumu un personas privāto dzīvi.
4. ECPK 8.pants nav piemērojams jebkurā laikā, kad indivīda ikdienas dzīve ir sagrauta, bet tikai izņēmuma gadījumos, kad valsts nav pieņēmusi atbilstošus pasākumus, kas nodrošinātu personas efektīvu tiesību ievērošanu uz personisko attīstību un attiecību dibināšanu un attīstību ar citiem cilvēkiem. Tas ir katras personas pienākums norādīt, ka pastāv speciālā saikne starp situāciju, par kuru sūdzas, un viņa īpašām vajadzībām viņa privātajā dzīvē.
5. Iesniedzējam ir pieeja veselības aprūpes standartiem, kas ir garantēti visām personām. ECT ieskatā lietas apstākļi neliecina, ka valsts būtu pārkāpusi rīcības brīvību.

16.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Odièvre v. France
Prasības pieteikuma numurs	42326/98
Nolēmuma datums	2003.gada 13.februāris
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Personīgas informācijas (datu) atklāšana Mantošanas tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – nav konstatēts pārkāpums 14 + 8 – nav konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bērņībā iesniedzēja bija adoptēta. 2. Varas iestādes atteica viņai atklāt informāciju par viņas identitāti, jo viņa piedzima speciālas procedūras ietvaros, kas ļāva viņas mātei palikt anonīmai. 3. Iesniedzēja sūdzējās, ka tādējādi viņai tika liegts uzzināt viņas personīgo vēsturi, kā arī mantot no viņas bioloģiskās mātes.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT noteica, ka personām ir tiesības saņemt attiecīgu informāciju, lai izprastu savu bērņību un agro attīstību. ECPK 8.panta jēdziens „ikviens” attiecas gan uz bērņu, gan uz māti. Ir jāatzīst sievietes intereses būt anonīmai, lai pasargātu savu veselību. Anonimitāte ir arī nepieciešama, lai aizsargātu trešās personas, it īpaši adoptētājus un citus bioloģiskās ģimenes locekļus, jo katram no tiem ir arī tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi. [44] 2. Franču likumdevējs mēģināja aizsargāt vispārējās intereses un tiesības uz cieņu pret dzīvību. [45] Ņemot vērā prakses daudzveidību un tradīcijas dažādās tiesību sistēmās, valstīm ir rīcības brīvība noteikt līdzekļus, kas nodrošina ikvienam, kas atrodas tās jurisdikcijā, tiesību ievērošanu. Prasītājam bija pieejama informācija par viņas māti un bioloģisko ģimeni, kuras neidentificēja viņu, taču ļāva iesniedzējai noskaidrot savas saknes, nodrošinot trešās personas interešu aizsardzību. [47-48] 3. Turklāt 2002.gadā 22.janvārī Francijā stājās spēkā likums, kas ļāva

atklāt konfidencialitāti un izveidot īpašu struktūru, kas veicinātu savas bioloģiskās izcelsmes informācijas atklāšanu. Iesniedzēja tajā laikā varēja izmantot šīs tiesības un pieprasīt izpaust savas mātes identitāti, ja viņa tam piekristu. [49]

4. ECT atzina, ka Francijas tiesību akti ir radīti, lai panāktu līdzsvaru starp konkurējošām pusēm. Dalībvalstīm ir atļauts noteikt līdzekļus/pasākumus, kuri viņu ieskata ir vispiemērotākie. [49]
5. ECT secināja, ka Francija nebija pārkāpusi savas rīcības brīvības robežas, ņemot vērā sarežģītību un jutīgo dabu attiecībā uz personas tiesībām zināt savu personīgo vēsturi, bioloģisko vecāku izvēli, saikni ar ģimeni un adoptētājiem. [49]
6. Attiecībā par iesniedzējas mantošanas tiesībām, ECT norādīja, ka viņai ir saikne ar saviem adoptētājiem un ir tiesības mantot no viņiem. ECT atzina, ka iesniedzēja neatrodas salīdzināmā situācijā ar citiem viņas bioloģiskās mātes bērniem. [56]

17.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Haase v.Germany
Prasības pieteikuma numurs	11057/02
Nolēmuma datums	2004.gada 8.aprīlis
Palāta	Palāta
Tēma	Aizgādību tiesību atņemšana Bērnu izņemšana no ģimenes
Analizētie konvencijas panti/iznākums	Tika analizēts tikai 8.panta konstatētais pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<p>1. Iesniedzējiem ir divpadsmit bērni (pieci –kopīgie, 7 – iesniedzējas no iepriekšējās laulības). Taču iesniedzējas apgādībā bija tikai trīs bērni no iepriekšējās laulības. 2001.gadā iesniedzēji pieprasīja palīdzību ģimenei, kuras saņemšanai bija nepieciešams psihologa novērtējums par ģimenes stāvokli. Eksperti konstatēja, ka bērnu normālā attīstība bija pakļauta riskam. Proti, iesniedzēji bieži vien bija nepamatoti bargi pret bērniem, sīta viņus. Eksperti noteica, ka būtu jāpārtrauc jebkāda veida kontakts starp bērniem un vecākiem. Tajā pašā dienā, neuzklausot vecākus un bērnus, vietējā tiesa pieņēma pagaidu nolēmumu – atņemt vecākiem aizgādības tiesības pār septiņiem bērniem. Jebkāda veida saskarsme starp vecākiem un bērniem bija aizliegta.</p>
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<p>1. Pirms bērnu izņemšanas no ģimenes, valstij ir pienākums uzmanīgi izvērtēt piemēroto līdzekļu ietekmi uz vecākiem un bērniem, kā arī iespēju piemērot alternatīvus līdzekļus. [90]</p> <p>2. Jaunpiedzimušā bērna ievietošana aprūpes iestādē (kā sekas procesam, kurā ne māte, ne tēvs nebija iesaistīti) tūlīt pēc viņa piedzimšanas ir ārkārtīgi bargs līdzeklis. Ir jābūt patiešām ārkārtīgiem un nepārvaramiem iemesliem, lai mātei atņemtu bērnu, pretēji viņas gribai un tūlīt pēc bērna piedzimšanas. [91]</p> <p>3. Bērna ievietošanai ārpusģimenes aprūpē ir jābūt ar pagaidu raksturu. Aprūpe ir jāpārtrauc uzreiz, kad to pieļauj apstākļi. Kamēr</p>

bērns ir ievietots ārpusģimenes aprūpē, ir jāspēr visi soļi, kas veicina ģimenes atkalapvienošanu. Primāri ir jāņem vērā bērna vislabākās intereses. [93]

4. Ne vienmēr ir iespējams iesaistīt vecākus lēmumu pieņemšanas procesā, kas vērsts uz to, lai pasargātu bērnu no kritiska stāvokļa, jo dažos gadījumos vecāki var būt tūlītējs apdraudējuma avots bērniem. Fakts, ka bērns var tikt ievietots viņa audzināšanai un attīstībai labvēlīgākā vidē, pats par sevi neattaisno bērnu šķiršanu no bioloģiskiem vecākiem. Apstākļiem ir jānorāda uz „nepieciešamību” iejaukties vecāku tiesībās baudīt ģimenes dzīvi ar saviem bērniem. [95]
5. Šīs lietas ietvaros pagaidu aizgādības tiesību atņemšana un bērnu šķiršana netika pamatota ar atbilstošiem un pietiekamiem iemesliem. Iesniedzēji nebija iesaistīti lēmuma pieņemšanas procesā tādā mērā, lai viņiem tiktu nodrošināta nepieciešamā interešu aizsardzība. [98]
6. Lai piemērotu šādu līdzekli, valstīm bija jākonstatē nenovēršamas briesmas. Lietās, kurās briesmas ir acīmredzamas, tas nav nepieciešams. Tomēr, ja ir iespējams uzklaut vecākus un apspriest šo līdzekļu nepieciešamību - ārkārtējiem pasākumiem nav vietas, it īpaši, ja šīs briesmas pastāvēja ilgu laika periodu. [99]
7. ECT pievērta uzmanību piemērotām metodēm – pēkšņa bērna izņemšana no skolas, bērnudārza, slimnīcas, ievietošana nepazīstamās audžu ģimenēs, saskarsmes aizliegšana -, kuras nevar atzīt par samērīgām. [100] Vietējās tiesas nolēmums un nespēja pamatot aizliegumu iesniedzējiem piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, neveiksme izmantoto metožu nolēmuma īstenošanai, it īpaši piemērojot šādu drakonisko soli kā zīdaiņa šķiršana no mātes neilgi pēc viņas dzimšanas (tādējādi liedzot bērnam baudīt ciešo kontaktu ar savu bioloģisko māti, un baudīt mātes pienu [101]) un šo neatgriezenisko pasākumu kvalitāte netika pamatoti ar atbilstošiem un pietiekamiem iemesliem. Tādēļ tos nevar uzskatīt par „nepieciešamiem” demokrātiskā sabiedrībā. [104]
8. ECT konstatēja ECPK 8.panta pārkāpumu. [105]

18.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Maslov v. Austria
Prasības pieteikuma numurs	1638/03
Nolēmuma datums	2008.gada 23.jūnijs
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Bērna izraidīšana no valsts Bērna visslābāko interešu ievērošana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	Iesniedzējs, Bulgārijas pilsonis, 1990.gadā sešu gadu vecumā atbrauca uz Austriju. Kopā ar saviem vecākiem, brāli un māsu viņš likumīgi uzturējās valstī. 1999.gadā viņš saņēma pastāvīgu uzturēšanās atļauju. 2001.gadā, 16 gadu vecumā, Federālās Policijas Iestāde viņam izsniedza aizlieguma orderi uzturēties Austrijā desmit gadus. Orderis tika izsniegts, jo 14 un 15 gadu vecumā iesniedzējs atkārtoti izdarīja noziedzīgus nodarījumus (sīkās zādzības, naudas izspiešana, uzbrukumi), kas liecināja par apdraudējumu Austrijas sabiedrībai no iesniedzēja puses. 2003.gada decembrī pēc soda izciešanas un viņa pilngadības sasniegšanas iesniedzējs tika deportēts uz Bulgāriju.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gados jauna pilngadīgā persona, kura vēl neizveidoja savu ģimeni, attiecībās ar saviem vecākiem un citiem tuviem ģimenes locekļiem bauda „ģimenes dzīvi” ECPK 8.panta izpratnē.[62] 2. ECPK 8.pants aizsargā tiesības veidot un attīstīt attiecības ar citām personām (other human beings) un ar ārpasauli (the outside world), kā arī ietver sevī indivīda sociālās identitātes aspektus. Ir jāatzīst, ka migrantu sociālā saikne ar sabiedrību, kurā viņš dzīvo, ir daļa no „privātās dzīves” koncepcijas.[63] 3. Tādējādi iesniedzēja deportēšana ir iejaukšanās viņa tiesībās uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību.[61] 4. ECT ieskatā izšķirošā iezīme ir iesniedzēja vecums noziedzīgo

nodarījumu izdarīšanas laikā, proti tas, ka viņš bija nepilngadīgs, kā arī vēl viens izņēmums – nodarījumu nevardarbīgs raksturs. Šie nodarījumi var tikt uzskatīti kā nepilngadīgās personas noziedzīgie nodarījumi.[81]

5. Ir jāņem vērā bērna visslābākās intereses gadījumā, ja nepilngadīgas personas uzturēšanās aizlieguma ordera pamatā ir viņa izdarītie pārkāpumi. Bērna visslābākās intereses un viņa labklājība (it īpaši grūtību nopietnība, ar kuru bērns var sastapties izsūtāmajā valstī) ir kritērijs, kurš ir jāņem vērā, vērtējot deportēšanas nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā. Šis princips ir piemērojams, ja persona ir nepilngadīga, kā arī tad, ja noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas laikā tā bijusi nepilngadīga. [82]
6. Valstīm ir pienākums ņemt vērā bērna visslābākās intereses, kas tostarp ietver sevī pienākumu sekmēt viņa vai viņas reintegrācijai gadījumos, kad ir piemērojami izraidīšanas pasākumi pret nepilngadīgu pārkāpēju. ECT atzina, ka ANO Konvencijas par bērnu tiesībām 40.panta izpratnē reintegrācija ir mērķis, kas jāsasniedz ar nepilngadīgo tiesvedības sistēmas palīdzību. Šo mērķi nav iespējams sasniegt, deportējot personu un šādi pārraujot saikni ar ģimeni vai sabiedrību, kas ir pēdējais līdzeklis nepilngadīga pārkāpēja gadījumā. [83]
7. ECT skaidri norādīja, ka tikai ļoti nopietni vardarbīgie nodarījumi var kļūt par pamatu personas izraidīšanai, ja tos ir izdarījusi nepilngadīga persona. [85]
8. Ņemot vērā iepriekš minēto, it īpaši to, ka valsts pienākums ir sekmēt iesniedzēja reintegrāciju sabiedrībā, viņa uzturēšanās ilgumu Austrijā, viņa ģimenes, sociālo un lingvistisko saikni ar Austriju, saiknes ar dzimto valsti trūkumu, kā arī vienu izņēmumu – noziedzīgo nodarījumu nevardarbīgo raksturu, ko izdarījusi nepilngadīga persona, ECT secināja, ka iesniedzēja deportācija, pat uz noteiktu laika periodu, ir nesamērīga ar leģitīmo mērķi, „nekārtību un noziegumu novēršana”. Šādu līdzekļu piemērošana nav bijusi nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā un rada ECPK 8.panta pārkāpumu. [100-101]

19.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	R.K. and A.K. v. the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	38000/05
Nolēmuma datums	2008.gada 30.septembris
Palāta	Palāta
Tēma	Tiesības uz ģimenes dzīvi Medicīnas iestāžu darbinieku nolaidība
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – nav konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 3. Iesniedzējiem, vīram un sievai, ir meita M. Divus mēnešu pēc M. piedzimšanas slimnīcā viņai konstatēja augšstilba lūzumu. 4. Pediatrs veica sarunu ar iesniedzējiem un M. vecmāti par traumas izcelsmi. Ģimenes vēsturē nebija ziņu par metabolisku kaulu slimību. Tādēļ ārsts secināja, ka meitenes traumas nav nejaušība. 5. Tika informēta policija. Ar iesniedzējiem vairākas reizes runāja gan policijas, gan sociālie darbinieki. Pēc viņu ziņojumiem un gaidot medicīnisku slēdzienu, tiesa nolēma nodot M. tantes aprūpē. 6. Trīs mēnešus vēlāk ar M. notika otrs negadījums, kura rezultātā viņa saņēma divpusēju augšstilba lūzumu. Turpmākie testi parādīja, ka M. ir viegli lūstošo kaulu slimība (osteogenesis imperfecta (OI)). 7. Meitene tika atgriezta vecākiem. Tiesas aprūpes lēmums tika atcelts. Iesniedzēji iesniedza sūdzību pret slimnīcu un ārstu par viņu nolaidību.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT vērtēja, vai piemērotie līdzekļi bija „vajadzīgi un pietiekami” demokrātiskā sabiedrībā, vai iejaukšanās bija taisnīga un ievēroja intereses, kuras aizsargā ECPK 8.pants. [34] 2. ECT atkārtoja, ka kļūdaini spriedumi un profesionāļu vērtējumi nepadara bērnu aprūpes pasākumus/līdzekļus <i>per se</i> pretrunīgus ECPK 8.pantam. Medicīnas un sociālās varas iestādēm ir pienākums aizsargāt bērnus un tos nevar ikreiz saukt pie atbildības,

ja pastāvēja patiesas un pamatotas bažas par bērna drošību, bet vēlāk tās izrādās nepamatotas. [36]

3. OI ir ļoti reta slimība un ir grūti noteikt tās diagnozi zīdaiņiem. ECT norādīja, ka medicīnas un sociālās iestādes nevar vainot par nekavējošu diagnozes nenoteikšanu vai, šīs diagnozes neesamības gadījumā, uzskatīt, ka traumas varēja nodarīt vecāki. [36]
4. ECT uzsvēra, ka pagaidu aprūpes kārtība tika izveidota, lai pasargātu M. Turklāt viņa tika nodota aprūpē ģimenes loceklim - tantei, kura dzīvoja netālu no iesniedzējiem. Attiecīgi M. bija viegli sasniedzama, un iesniedzēji varēja bieži satikties ar meitu. [37]
5. ECT norādīja, ka ir ļoti būtiski, ka pēc otra incidenta, tika ātri veikta meitenes testēšana un apskate, kā arī nedēļas laikā meitene tika atgriezta vecākiem. [37]

20.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	K.U. v. Finland
Prasības pieteikuma numurs	2872/02
Nolēmuma datums	2008.gada 2.decembris
Palāta	Palāta
Tēma	Internets Efektīva izmeklēšana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. 1999.gadā 12 gadīga puīša vārdā internetā tika ievietota reklāma ar saiti uz viņa personīgo interneta lapu, kurā bija norādīts, ka viņš meklē intīmas attiecības ar citu puisi viņa vecumā vai vecāku „lai parādītu kā to pareizi darīt”. Puišis uzzināja par reklāmu tikai tad, kad saņēma e-pastu no ieinteresēta vīrieša. 2. Interneta pakalpojumu sniedzējs atteicās identificēt personu, kas ielika reklāmu, jo saskaņā ar likumu ir jāievēro konfidencialitāte. 3. Personu, kas atsaucās uz reklāmu, identificēja caur e-pasta adresi. 4. Somijas tiesa noteica, ka interneta pakalpojumu sniedzējs nav spiests atklāt šādu informāciju, jo šāds pārkāpums neietilpst to lietu kategorijā, kurās policijai ir tiesības piekļūt sakaru identifikācijas datiem.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT atkārtoti, ka valstīm ir rīcības brīvība izvēlēties kā nodrošināt ECPK 8.pantā ietvertu tiesību aizsardzību. Tomēr tiesiskās aizsardzības sistēmai ir jābūt tādai, kas efektīvi atturētu tiesību pārkāpēju no jauniem noziedzīgiem nodarījumiem, un šajā sfērā tas var tikt īstenots tikai, ja ir paredzēta kriminālā atbildība. [43] 2. Kaut arī šajā lieta nav radīts tik nopietns ECPK 8.panta tiesību pārkāpums, tas nenozīmē, ka situācija ir mazāk nozīmīga. Tika izdarīta noziedzīga darbība, iesaistot nepilngadīgu personu un padarot viņu par pedofilijas nozieguma mērķi. [45] 3. Tas, ka bija iespējams izvairīties no apsūdzību krimināllietā tikai pret

interneta pakalpojumu sniedzēju, samazina „efektu atturēt tiesību pārkāpēju no jauniem noziedzīgiem nodarījumiem”, jo nav iespējams identificēt faktisko likumpārkāpēju un saukt viņu pie atbildības. Šajā gadījumā ECT norāda, ka nav izslēgta iespēja, ka valsts pozitīvais pienākums ECPK 8.panta ietvaros nodrošināt indivīda fizisko un morālo neaizskaramību var tikt paplašināts līdz jautājumam, kas skartu kriminālizmeklēšanu arī gadījumos, kad runa nav par valsts pārstāvju kriminālo atbildību. Gadījumos, kad ir apdraudēta bērnu fiziskā un morālā labklājība vēl lielāku nozīmi iegūst pasākumi, kas attiecas uz bērnu tiesību aizsardzību. Šajā sakarā ECT norāda, ka seksuāla vardarbība ir neapšaubāmi sašutumu radošs likumpārkāpums ar novājinošu ietekmi uz upuri. [46]

4. Tiesiskās aizsardzības sistēmai, kas efektīvi atturētu tiesību pārkāpēju no jauniem noziedzīgiem nodarījumiem, šo faktisko apstākļu ietvaros bija jābūt tādai, kas tieši sodītu likumpārkāpēji – to personu, kas ievietoja reklāmu. Efektīva izmeklēšana nevarēja notikt īpašu prasību konfidencialitātes nodrošināšanai dēļ. [47; 49]
5. Ir nepieciešams nodrošināt, ka vara, kas kontrolē, izmeklē un novērš noziedzīgus nodarījumus, tiek īstenota, ievērojot pienācīgu procesu un citas garantijas, kas likumīgi ierobežo krimināllietas izmeklēšanas procesu un sauc pārkāpējus pie atbildības. [48]
6. Interneta pakalpojumiem ir jāgarantē privātums un tiesības uz vārda brīvību. Tomēr šīs garantijas nav absolūtas un var tikt ierobežotas, piemēram, gadījumos, kad ir jānovērš nekārtības vai noziegumi, lai pasargātu citu personu tiesības un brīvības. [49]

21.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Saviny v. Ukraine
Prasības pieteikuma numurs	39948/06
Nolēmuma datums	2008.gada 18.decembris
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<p>Abi iesniedzēji (vīrs un sieva) bija akli no bērnības. Viņiem piedzima septiņi bērni. 1998.gadā četrus bērnus ievietoja bērnu aprūpes centrā. 2006.gadā, atbilstoši tiesas nolējumam, pārējos trīs bērnus ievietoja bērnu aprūpes centrā. Tiesas nolēmums bija balstīts uz iesniedzēju finanšu līdzekļu trūkumu un to, ka viņu personiskās īpašības apdraudēja bērnu dzīvību, veselību un morālo attīstību. It īpaši iesniedzēji nebija spējīgi nodrošināt bērnus ar pareizu uzturu, apģērbu, higiēnas un veselības aprūpi, kā arī nodrošināt bērnu sociālo un izglītības piemērotību.</p>
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<p>1. Vērtējot, vai iejaukšanās iesniedzēju tiesībās, kas ir garantētas ECPK 8.pantā, bijusi „nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”, ECT radās šaubas pierādījumu pietiekamībā, uz kuriem varas iestādes pamatoja savus iebildumus, ka bērnu dzīves apstākļi faktiski apdraudēja viņu dzīvību un veselību. Proti, 2004.gada janvārī notika tiesvedība par aizgādības tiesību atņemšanu. Savukārt iesniedzējiem tika atņemtas aizgādības tiesības tikai 2006.gada jūnijā. Nekādi pagaidu līdzekļi netika pieprasīti, un nekāds reāls kaitējums netika nodarīts bērniem šajā laika periodā. Lietā ir bijis tikai pierādījums – akts par iesniedzēju dzīves vietas apskati. Nekādi citi pierādījumi-dokumenti (piemēram, bērnu viedokļi, medicīniskie dokumenti, pediatru viedoklis vai kaimiņu liecības) lietā nebija vērtēti. Nebija detalizēti analizēts, cik lielā</p>

mērā iesniedzēju nespēja nodrošināt bērnus ar nepieciešamo aprūpi traucēja bērnu attīstībai. Savukārt to bija iespējams paveikt, nodrošinot iesniedzējus ar finansiālo un sociālo palīdzību. [55-57]

2. ECT atzina, ka jautājumu par finansiālo palīdzību ģimenei bija sākotnēji jāizskata atbilstoši varas iestādei, kā arī tas bija jāvērtē tiesvedības laikā. Attiecībā uz iesniedzēju nespēju īstenot savus pienākumus, ECT norādīja, ka netika lūgts nevienu neatkarīgo ekspertu (piemēram, psihologu) izvērtēt iesniedzēju emocionālo vai psihisko briedumu un spēju risināt savas sadzīves problēmas. ECT konstatēja, ka tiesu vara neizvērtēja iesniedzēju mēģinājumus uzlabot savu situāciju (piemēram, to, ka lūdza palīdzību aprīkot dzīvokli ar gāzi un karsto ūdeni, atgūt algas parādu vai palīdzību iekārtoties darbā). [58]
3. Ja ECT būtu pieejama iepriekš minētā informācija, tad būtu iespējams vērtēt, vai valsts un pašvaldības iestādes izpildīja savu pienākumu – veicināja ģimenes atkalapvienošanos, un vai izvērtēja citu līdzekļu piemērošanas efektivitāti pirms pieņemt tik radikālu lēmumu - šķirt bērnus no vecākiem. [58]
4. Turklāt ECT konstatēja, ka nevienā tiesvedības stadijā netika uzklauti bērnu viedokļi. Svarīgs ir arī fakts, ka bērni tika ievietoti dažādās institūcijās. Divus bērnus ievietoja aprūpes iestādē citā pilsētā, tālu no pilsētas, kurā dzīvoja viņu vecāki, brāļi un māsa, kas rezultātā radīja viņiem grūtības kontaktēties savā starpā. [59]
5. Kopumā ECT secināja, ka iemesli, uz kuru pamata bērni bija šķirti no vecākiem, ir būtiski, taču nav pietiekami, lai attaisnotu iejaukšanos iesniedzēju ģimenes dzīvē. [60-61]

22.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Mustafa and Armagan Akin v. Turkey
Prasības pieteikuma numurs	4694/03
Nolēmuma datums	2010.gada 6.aprīlis
Palāta	Palāta
Tēma	Saskarsmes tiesības
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pēc laulības šķiršanas pirmajam iesniedzējam tika noteikta aizgādība par dēlu (otrais iesniedzējs), bet viņa sievai - par meitu. Atbilstoši tiesas nolējumam skolu brīvlaikos un reliģisko svētku laika periodā vecākiem savā starpā bija jāmainās ar bērniem. 2. Pirmais iesniedzējs pārsūdzēja nolēmumu, lūdzot, lai bērniem tiktu atļauts pavadīt laiku kopā viena vecāka uzraudzībā, taču viņam tika atteikts.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pieņemot šādu nolēmumu, ir notikusi nepamatota iejaukšanās iesniedzēju tiesībās uz ģimenes dzīvi, jo vienam iesniedzējam bija liegts pavadīt laiku kopā ar savu māsu, bet otram iesniedzējam – pavadīt laiku vienlaicīgi ar abiem bērniem. [21] 2. Bija nepieciešams pārbaudīt, vai valsts izpildīja savu pozitīvo pienākumu, un vai varas iestādes rīkojās ar mērķi ievērot bērnu vislabākās intereses, kā arī vai bērniem tika ļauts izteikt savu viedokli. ECT konstatēja vairākus trūkumus nacionālās tiesas nolēmumā, atklājot, ka nebija pamatojuma sniegt katram vecākam aizgādības tiesības par vienu no bērniem. Turklāt, neviens no vecākiem nebija pieteicis šādu prasījumu. [22-23] 3. Ģimenes saišu saglabāšanai ir svarīgi atstāt bērnus vecāku gādībā. [24] 4. Nacionālā tiesā nosprieda, ka regulāri kontakti starp iesniedzējiem un viņu meitu/māsu var novest pie nevēlamām pārmaiņām

meitenes vidē un uzvedībā. Tomēr tiesa nepamatoja, kā tieši un kāpēc regulāri kontakti starp bērniem un viņu tēvu var novest pie šādām pārmaiņām, it īpaši, ja viņi dzīvoja vienā apkaimē. Turpretim, ja tiktu uzskatīts, ka iesniedzēju ierosināta saskarsmes kārtība nav atbilstoša, vietējai tiesai bija iespējams noteikt citas saskarsmes metodes starp bērniem un tādējādi aizstāvēt viņu tiesības, kas ir garantētas ECPK 8.pantā. [26]

5. Visbeidzot nacionālā tiesa neuzklausīja bērnu viedokli, kā arī nepamatoja savu nolēmumu ar jebkādu psiholoģisku vai citu ekspertu novērtējumu. [27]
6. Iespēja bērnam un vecākam baudīt vienam otra klātbūtni ir „ģimenes dzīves” pamatelements ECPK 8.panta izpratnē. [28]
7. ECT secināja, ka nacionālā tiesa nebija pienācīgā veidā pievērsusi uzmanību ģimenes interesēm. Līdz ar to nebija izpildīts valsts pozitīvais pienākums, kas novedis pie ECPK 8.panta pārkāpuma. [30]

23.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Neulinger and Shuruk v. Switzerland
Prasības pieteikuma numurs	41615/07
Nolēmuma datums	2010.gada 6.jūlijs
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Bērna nelikumīga aizvešana no valsts
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pirmā iesniedzēja ir Šveices pilsoņe un dzīvo Izraēlā. Viņa apprecējās ar Izraēlas pilsoni, un viņiem piedzima dēls. Kad iesniedzēja sāka baidīties, ka vīrs atņems bērnu (otru iesniedzēju) un aizvedīs viņu uz ultra-pareizticīgo kopienu ārvalstīs, ģimenes lietu tiesa noteica aizliegumu izvest bērnu no Izraēlas līdz viņa pilngadības sasniegšanai. 2. Iesniedzējai noteica pagaidu aizgādību, bet aizbildnības tiesības bija abiem vecākiem. Turpmākas tēva un dēla saskarsmes tiesības tika ierobežotas tēva draudošas uzvedības dēļ. 3. Vecāki izšķīrās. Pirmā iesniedzēja slepeni pameta Izraēlu un aizbrauca ar dēlu uz Šveici. 4. Šveices pēdējās instances tiesa noteica pienākumu iesniedzēja atgriezt bērnu atpakaļ uz Izraēlu.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT tāpat kā Palāta atzina, ka saskaņā ar Hāgas Konvencijas 13.pantu iesniedzēja nepamatoti aizveda bērnu no Izraēlas uz Šveici. [105] 2. ECT vērtēja nacionālo tiesu darbību, bet it īpaši to, vai, piemērojot un interpretējot Hāgas Konvencijas tiesību normas, tika ievērotas ECPK ietvertās garantijas, bet galvenokārt ECPK 8.pants. [133] 3. Šīs lietas ietvaros ECT noteica, ka izšķirošais ir tas, vai tika panākts taisnīgs līdzsvars starp konkurējošām pusēm - bērnu, abiem vecākiem un sabiedrisko kārtību, ņemot vērā, ka bērna

intereses ir primārās un tās var pārsniegt vecāku intereses. Tomēr vecāku intereses, kas it īpaši attiecas uz saskarsmes tiesībām ar bērnu, ir faktors, kas ir jāņem vērā dažādu interešu līdzsvarošanas gadījumā. [134]

4. Bērnu intereses veido divas sastāvdaļas. Pirmkārt, ir jā saglabā bērna saikne ar ģimeni, izņemot gadījumus, kad ģimene ir atzīstama par nepiemērotu bērnam. Tas nozīmē, ka tikai izņēmuma gadījumos ģimenes saiknes var tikt apgrūtinātas, tomēr ir jāveic viss, lai saglabātu personiskās attiecības, bet ja iespējams, "atjaunot" ģimeni. No otras puses, bērna attīstība drošā vidē ir nepārprotami viņa interesēs, un vecāki nav tiesiski ECPK 8.panta ietvaros veikt darbības, kas varētu kaitēt bērna veselībai un attīstībai. [136]
5. No ECPK 8.panta izriet, ka Hāgas Konvencijas piemērošanas gadījumā bērns nevar tikt automātiski atgriezts attiecīgajā valstī. Bērna vislabākās intereses personiskās attīstības ziņā ir atkarīgas no dažāda veida individuāliem apstākļiem (bērna vecums, brieduma pakāpe, vecāku esamība vai neesamība, dzīves vide un pieredze). [138]
6. ECT atkārtoja, ka bērna vislabākās intereses un viņa labklājība (it īpaši grūtību nopietnība, ar kuru bērns var sastapties izsūtāmajā valstī) ir kritērijs, kurš ir jāņem vērā izraidīšanas līdzekļu piemērošanas gadījumā. Turklāt ir jāņem vērā grūtību nopietnība, ar kuru var sastapties persona, kura pavada izraidāmo personu. [146]
7. ECT izvērtēja otrā iesniedzēja personību un viņa dzīves apstākļus, proti to, ka viņš dzīvo Šveicē kopš 2005.gada (kopš divu gada vecuma), viņam ir Šveices pilsonība, viņš pārvalda franču valodu, apmeklēja vietējo bērnudārzu, bet tagad skolu. Kaut arī viņš joprojām atradās tādā vecumā, kurā viņš spētu pielāgoties citiem dzīves apstākļiem, fakts, ka viņš atkal mainīs savu ierasto dzīvesvietu un dzīvesveidu var radīt viņam nopietnas sekas, it īpaši, ja viņš viens pats aizbrauks uz Izraēlu (kā to norāda medicīniskie ziņojumi). [147]

	<p>8. ECT konstatēja, ka pirmajai iesniedzējai līdz ar viņas atgriešanu Izraēlā draudēs kriminālsankcijas. Ir iespējams, ka viņai piemērotu brīvības atņemšanas sodu, kas jebkurā gadījumā nav vērtējams par labu bērna interesēm. [149] Turklāt tika apšaubītas tēva spējas aprūpēt bērnu viņa pagātnes un ierobežotu materiālo resursu dēļ. [150]</p> <p>9. Ņemot vērā minēto, it īpaši iesniedzējas situācijas turpmāko attīstību, ECT atzina, ka bērna atgriešana Izraēlā kaitēs viņa vislabākajām interesēm. Savukārt, ja pirmā iesniedzēja tiks spiesta atgriezties ar savu dēlu uz Izraēlu, notiks nesamērīga iejaukšanās viņas tiesībās uz ģimenes dzīvi. [151]</p>
--	---

24.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Nunez v. Norway
Prasības pieteikuma numurs	55597/09
Nolēmuma datums	2011.gada 28.jūnijs
Palāta	Palāta
Tēma	Vecāka izraidīšana no valsts
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzējai ir Dominikānas Republikas pilsonība. 1996.gadā viņu deportēja no Norvēģijas ar divu gadu aizliegumu atgriezties valstī. 2. Četrus mēnešu vēlāk viņa atgriezās valstī ar viltotiem dokumentiem un apprecējās ar Norvēģijas pilsoni. Viņa saņēma darba atļauju un vēlāk arī atļauju dzīvošanai, taču norādot nepatiesu informāciju par sevi. 3. Vēlāk viņa izšķīrās un sāka dzīvot kopā ar citu personu, kas nebija Norvēģijas pilsonis. Iesniedzējai un viņas jaunajam dzīvesbiedram piedzima divas meitenes (2002. un 2003.gadā). 4. 2005.gada aprīlī imigrācijas iestāde uzzināja, ka sieviete kopš 2001.gada atradās valstī nelikumīgi, un nolēma izraidīt viņu no valsts ar aizliegumu divu gadu laikā ierasties Norvēģijā. 5. Iesniedzēja neveiksmīgi pārsūdzēja nolēmumu tiesā. Tikmēr iesniedzēja un viņas dzīvesbiedrs (bērnu tēvs) pašķīrās. 6. 2007.gadā tiesības uz ikdienas aizgādību tika noteiktas bērnu tēvam līdz iesniedzējas izraidīšanas termiņa beigām. Mātei bija noteiktas saskarsmes tiesības.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT konstatēja, ka iesniedzēja ir tā persona, kura no bērnu piedzimšanas brīža primāri īstenoja pār viņiem aizgādību, kā arī konstatēja, ka viņa bija svarīgākā persona bērnu dzīvē. [79] 2. Bērni pārdzīvoja stresu, iespējams, sakarā ar mātes deportēšanu, kā arī ģimenes institūta izjaukšanu. Turklāt pastāvēja iespējamība, ka

iesniedzēja pēc izraidīšanas un divu gadu ieceļošanas aizlieguma neatgriezīsies Norvēģijā. Bija arī apšaubāms, ka bērni varēs apmeklēt māti ārpus Norvēģijas. Tādējādi ECT secināja, ka tas ir varbūtības jautājums, vai bērnu šķiršana no mātes būs pastāvīga vai tikai pagaidu. Šādos apstākļos pieņemams, ka bērni bija viegli ievainojami. [81]

3. Ņemot vērā lietas apstākļus, ECT nebija pārliecināta, ka bērnu vislabākajām interesēm tika pievērsta pienācīga uzmanība ECPK 8.panta mērķa ietvaros. (ECT atsaucās uz Konvencijas par bērnu tiesībām 3.pantu). [84]

25.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Shaw v. Hungary
Prasības pieteikuma numurs	6457/09
Nolēmuma datums	2011.gada 26.oktobris
Palāta	Palāta
Tēma	Bērna piespiedu aizvešana
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pēc iesniedzēja un viņa sievas (Ungārijas pilsoņe) šķiršanas, viņiem tika noteikta kopējā aizgādība par meitu. Vēlāk māte aizveda meiteni uz Ungāriju uz brīvdienām, taču bez iesniedzēja piekrišanas pierakstīja viņu tur skolā un negrasījās vest bērnu atpakaļ uz Franciju. 2. Ungārijas tiesa noteica, ka bērna pastāvīgā dzīvesvieta ir Francija un bez vecāku abpusējas piekrišanas to nedrīkst mainīt. Vēlāk tika noteikts, ka bērns tika nolaupīts un izsniegts orderis mātei – aizvest meiteni atpakaļ uz Franciju vai atvest uz Ungārijas policiju. Māte orderi neizpildīja. 3. Ungārijas tiesa izsniedza orderi par bērna piespiedu atgriešanu. Tajā pašā laikā Francija izdeva Eiropas apcietinājuma orderi pret bērna māti, tomēr sievieti tika atlaista, jo Ungārijā risinājās kriminālprocess pret iesniedzēju. 4. Ungārijas tiesas izsniegto orderi par bērna piespiedu atgriešanu nebija iespējams izpildīt, jo bērns un māte aizbēga.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. ECT konstatēja, ka Ungārijas tiesa, pieņemot nolēmumu, ir pārkāpusi procesuālā termiņa nosacījums, proti, pieņēma nolēmumu pēc septiņām nedēļām sešu nedēļu vietā, kuras paredz Regula par spriedumu atzīšanu lietās par bērnu atgriešanu. Iemesls bija tiesu brīvlaiks. Šajā sakarā ECT noteica, ka šādas lietas ietilpst „steidzamā kategorijā”, kas prasa lietas izskatīšanu arī tiesu

brīvlaika periodā. Nekādu citu attaisnojošu faktoru nebija, tādēļ ECT atzina, ka vietējā tiesa nerīkojās pietiekoši ātri un valsts neizpildīja savu pozitīvo pienākumu. [72]

2. ECT konstatēja, ka varas iestādes neveica atbilstošus un efektīvus pasākumus, lai izpildītu orderi par bērna atgriešanu. Vienpadsmit mēnešu laikā pēc ordera izsniegšanas par bērna atgriešanu vienīgās darbības, kas tika veiktas ordera izpildīšanas veicināšanai, bija tiesu izpildītāja lūgums par bērna brīvprātīgu atgriešanu, kā arī vienreiz mātei tika piespriests samērā neliels naudas sods (180 EUR). ECT noteica, ka piespiedu pasākumi pret bērniem nav vēlami šo jutīgo lietu kategorijā, tomēr šāda veida sankciju izmantošanu nedrīkst izslēgt, ja ir vecāku acīmredzama prettiesiska uzvedība. (Ignaccolo-Zenide v. Romania, para 106) [73]
3. Realizējot bērna atgriešanu uz citu valsti, garantijas, kas noteiktas ECPK 8.pantā, ir jāpiemēro, ievērojot bērna vislabākās intereses, viņa labklājība un saliedētība ar sociālām, kulturālām un ģimenes saitēm gan valstī, kurā bērns uzturas, gan valstī, uz kuru bērns jāatgriež, bet it īpaši grūtības, ar kurām bērns var sastapties saņēmējvalstī. Šīs lietas ietvaros ECT konstatēja, ka tiesu psiholoģiskais ziņojums noteica, ka bērnam vēl pastāvēja emocionālā saikne ar tēvu un bērns varēju viegli adaptēties Francijā. [75]
4. Iepriekš minētie apstākļi noveda pie tā, ka iesniedzējam tika liegts īstenot savas saskarsmes tiesības ar bērnu aptuveni trīs ar pusi gadus. [76] Tādējādi ECT konstatēja ECPK 8.panta pārkāpumu. [78]

26.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Söderman v. Sweden
Prasības pieteikuma numurs	5786/08
Nolēmuma datums	2013.gada 12.novembris
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Seksuālā uzmākšanās
Analizētie konvencijas panti/iznākums	8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2002.gadā četrpadsmit gadu vecumā iesniedzēja pamanīja, ka viņas patēvs slēpa video kameru ar ieslēgtu ieraksta režīmu vannasistabā laikā, kad viņa gāja dušā. 2. Divus gadus vēlāk iesniedzējas māte ziņoja policijai par patēva seksuālo uzmākšanos viņas meitai. Patēvs bija arī apsūdzēts par seksuālu uzmākšanos iesniedzējas māsiņai. 3. Pirmās instances tiesa notiesāja iesniedzējas patēvu, bet apelācijas instances tiesa attaisnoja. Apelācijas instances tiesa norādīja, ka iesniedzējas patēvu nevar saukt pie kriminālatbildības par iesniedzējas filmēšanu bez viņas piekrišanas, jo, pirmkārt, nebija līdz galam skaidrs, vai filmēšana tik tiešām notika (māte to uzreiz iznīcināja); otrkārt, patēvs nebija domājis, ka iesniedzēja uzzinās par filmēšanu; treškārt Zviedrijas likumos personas filmēšana bez viņas ziņas nav pati par sevi atzīstama par noziedzīgu nodarījumu. Tomēr tiesa atzina, ka šīs darbības aizskar iesniedzējas integritāti. 4. Apelācijas tiesa norādīja, ka, ņemot vērā iesniedzējas vecumu, šajā incidentā ir saskatāmas noziedzīga nodarījuma darbības, kas ir raksturīgas pornogrāfiska rakstura materiālu izgatavošanai. Tomēr iesniedzējas patēvu nevar saukt pie kriminālatbildības par šāda veida noziedzīgu nodarījumu, jo par to sūdzība nebija celta. 5. Vēlāk tika veikti grozījumi attiecīgajā Zviedrijas likumā, kas noteica kriminālatbildību par minētajām darbībām.

<p>Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]</p>	<p>8. ECT atkārtoja, ka valsts pozitīvie pienākumi ECPK 2.panta vai 3.panta ietvaros vai kopā ar ECPK 8.pantu ietver sevī pienākumu veidot pasākumus un piemērot līdzekļus, kas aizsargātu personu no iejaukšanās viņas privātajā un ģimenes dzīvē, tostarp pasargājot no vardarbības aktiem no trešo personu puses. [80]</p> <p>9. Turklāt ECT atkārtoja, ka piemērotā līdzekļa mērķim ir jābūt virzītam uz personas cieņas un goda aizsardzības nodrošināšanu un bērna vislabāko interešu aizsardzību. [81]</p> <p>10. ECPK 8.panta ietvaros valstīm ir arī pienākums aizsargāt nepilngadīgas personas no ļaunprātīgas maldināšanas. [84]</p> <p>11. Attiecībā uz mazāk smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas aizskar personu psiholoģisko integritāti, ne vienmēr ir nepieciešama krimināltiesiskā aizsardzība, bet var pietikt ar civiltiesiskiem aizsardzības līdzekļiem. [85]</p> <p>12. ECT piekrita Zviedrijas apelācijas tiesai jautājumā par iesniedzējas integritātes aizskārumu. Turklāt norādīja, ka iesniedzējas nepilngadība, likuma pārkāpēja personība (patēvs), kā arī tas, ka incidents notika mājas apstākļos, kur personai vajadzētu justies aizsargātai – pastiprināja apstākļus. Taču tiesa izteica arī viedokli, ka minētie apstākļi nerasniedza tādu nopietnības pakāpi saskaņā ar tiesu praksi, kas pielīdzināmi bērnu seksuālai vardarbībai vai izvarošanai. [86]</p> <p>13. ECT noteica, ka, kaut arī minētās darbības vēlāk tika kriminalizētas, prasītāja nevarēja atsaukties uz jauno regulējumu, jo incidents notika pirms tiesību normas ieviešanas. Attiecīgi viņa to nevarēja izmantot, lai aizsargātu savas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. [107]</p> <p>14. Zviedrijas likumi neparedzēja nedz krimināltiesisko, nedz civiltiesisko aizsardzības līdzekli, kas varētu iesniedzējai dot apmierinājumu par nepatīkamo pārkāpumu, kas aizskāra viņas personisko integritāti. Tādējādi ECT secināja, ka iesniedzējas ECPK 8.pantā noteiktās tiesības tika pārkāptas. [117]</p>
--	--

13.pants (Tiesības uz efektīvu aizsardzības nodrošinājumu)⁵

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	D.P. and J.C. v the United Kingdom
Prasības pieteikuma numurs	38719/97
Nolēmuma datums	2002.gada 10.oktobris
Palāta	Palāta
Tēma	Vardarbība ģimenē Valsts efektīva aizsardzība
Analizētie konvencijas panti/iznākums	3 – nav konstatēts pārkāpums 6 – nav konstatēts pārkāpums 8 – nav konstatēts pārkāpums 13 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	Māsa un brālis, astoņu un desmit gadu vecumā, respektīvi, cieta no seksuālās vardarbības no viņu patēva puses. Viņi apgalvoja, ka informēja sociālo iestādi, tomēr tā nespēja viņus aizsargāt. Abiem bērniem tika konstatēti dažādi psiholoģiska rakstura traucējumi, kas negatīvi ietekmēja viņu attīstību, turklāt meitenei vairākkārt bija domas par pašnāvības izdarīšanu, bet zēnam parādījās epilepsija.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	1. Lietā <i>Z. and others v. the United Kingdom</i> (2001) ECT noteica, ka varas iestāžu nespēja pasargāt bērnus no nevērīgas izturēšanās un vardarbības četrus ar pusī gadu laikā, par kurām tā bija informēta, rada ECPK 3.panta pārkāpumu. [109] 2. Šajā lieta ECT atzina, ka sociālā iestāde nevar tikt kritizēta par bezdarbību, jo lietas faktiskie apstākļi norāda uz informācijas trūkumu attiecībā par to, ka bērni cieta no seksuālās vardarbības. [112] Turklāt nebija arī pamata bērnu šķiršanai no ģimenes uz patstāvīgu laiku. Iesniedzēji bērībā izrādīja ievērojamas ciešanas, bet tajā pašā laikā viņi izrādīja arī ciešas saites ar ģimeni. Kad

⁵ Skatīt arī *Kontrova v. Slovakia*(2007); *Z and others v. the United Kingdom* (2001); *Andersson (Margareta and Roger) v. Sweden* (1992)

iesniedzējus uz noteiktu laiku šķīra no ģimenes, bērni paši lūdza atgriezt viņus atpakaļ mājās. [113]

3. No ECT prakses izriet, ka ECPK 6.pants pats par sevi negarantē kādu konkrētu saturu pilsoniskajām tiesībām un pienākumiem nacionālajā tiesību sistēmā, kā to, piemēram, rada ECPK 8.pants un pirmā protokola 1.pants. [128]
4. Fakts, ka otra iesniedzēja prasība tika atteikta, jo nebija pamata prasības celšanai, nav vērtējams kā tiesību ierobežojums uz taisnīgu tiesu. Tomēr tas izvirza jautājumu par zaudējuma un kaitējuma atlīdzības trūkumu ECPK 13.panta ietvaros. [129]
5. ECT atgādina, ka ECPK 13.pants garantē aizsardzības līdzekļu pieejamību dalībvalstīs ECPK tiesību un brīvību īstenošanai nacionālo tiesību līmenī, tās nodrošinot valsts tiesību sistēmā neatkarīgi no to veida. [134]
6. Tādējādi ECPK 13.pants prasa tādas aizsardzības līdzekļus dalībvalstīs, kas pēc būtības risinās „strīdīgas sūdzības” un sniegs atbilstošu atlīdzību. Aizsardzības līdzekļiem ir jābūt efektīviem gan praksē, gan likumos. [134]
7. Papildus kompensācijas izmaksai, ECPK 13.pants prasa, lai tiktu nodrošināta netraucēta un efektīva izmeklēšana, kas identificēs un sodīs vainīgos, kā arī sniegs sūdzības iesniedzējam faktisku piekļuvi izmeklēšanas procedūrai. [135]
8. Šajā lietā ECT nekonstatēja ECPK 3. vai 8.panta pārkāpumu. Tas tomēr nenozīmē, ka ECPK 13.panta ietvaros iesniedzēju sūdzība neietilpst šā panta aizsardzībā. Sūdzības netika nepieņemtas izskatīšanai kā acīmredzami nepamatotas, bija nepieciešams veikt pārbaudi pēc būtības. Nebija strīda par to, ka iesniedzēji cieta no drausmīgas vardarbības, tajā laikā, kad bija pašvaldības uzraudzībā. [136]
9. Pieejamie materiāli nepārliecināja ECT, ka vietējās varas iestādes zināja vai tiem bija pamatots iemesls aizdomām, ka bērni cieta no seksuālās vardarbības. Būtībā ECT loma ir subsidēta – dalībvalstu tiesas ir labākā stāvoklī un ir labāk aprīkotas kā faktu konstatēšanas mehānisms. [136]

	10. Efektīva iekšējās izmeklēšanas procedūra garantētu lielāku perspektīvu konstatēt faktus un atklāt problēmas, kurām ir nepieciešama papildus izmeklēšana, lai atklātu ģimenes dinamikas realitāti. [136] 11. ECT konstatēja, ka iesniedzēji, viņu apgalvojumu noteikšanas ziņā, nesaņēma efektīvu aizsardzību, kas tādējādi noveda pie ECPK 13.panta pārkāpuma. [138]

14.pants (Diskriminācijas aizliegums)⁶

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	X and others v. Austria
Prasības pieteikuma numurs	2013.gada 19.februāris
Nolēmuma datums	19010/07
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Tiesības uz bērna adoptēšanu partnerim, kas ir viendzimuma attiecībās ar bērna vecāku
Analizētie konvencijas panti/iznākums	14+8 – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<p>4. Pirmā un trešā iesniedzēja ir divas sievietes, kuras dzīvo stabilās homoseksuālās attiecībās. Otrais iesniedzējs ir trešās iesniedzējas nepilngadīgs bērns. Viņš piedzima ārpus laulības attiecībās. Viņa tēvs atzina paternitāti, bet zēns bija savas mātes pilnā aizgādībā.</p> <p>5. Pirmā iesniedzēja vēlējās adoptēt puisi, par ko tika noslēgtas vienošanās. Vietējā tiesa adopcijas vienošanos neapstiprināja, secinot no vietējām tiesību normām, ka, adoptējot viendzimuma attiecību partnera bērnu, tiek apdraudētas attiecības ar bioloģiskajiem vecākiem. Proti, ja pirmā iesniedzēja adoptēs zēnu, viņa attiecības ar māti (nevis ar tēvu) var pasliktināties.</p>
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<p>15. Attiecības starp viena dzimuma personām, kuras dzīvo stabilās <i>de facto</i> attiecībās, un tostarp audzina bērnu, iekļaujas „ģimenes dzīves” kontekstā. [95]</p> <p>16. Valsts rīcības brīvība ir ierobežota jautājumos, kas ir saistīti ar atšķirīgo attieksmi, pamatojoties uz personas dzimumu un seksuālo orientāciju. [99]</p> <p>17. Izskatot lietu, ECT, pirmkārt, salīdzināja iesniedzējus ar precētu dažāda dzimuma pāri, kur viens no laulātajiem vēlējās adoptēt otra laulātā bērnu. ECT atkārtoja, ka nedz ECPK 12.pants uzliek</p>

⁶ Skatīt arī Stubbings and others v. the United Kingdom (1996); Odièvre v. France (2003); D.H. and others v. the Czech Republic (2007)

valstīm pienākumu atļaut viendzimuma laulību, nedz tas izriet no ECPK 14. panta, skatot to kopsakarā ar ECPK 8.pantu. [106]

18. Ņemot vērā Austrijas tiesību normas un ECT judikatūru, ECT nonāca pie secinājuma, ka iesniedzēji neatradās salīdzināmā situācijā ar precētu dažāda dzimuma pāri. [109]

19. Turpmāk ECT veica salīdzinājumu starp iesniedzējiem un neprecētu pāri, kur viens no partneriem vēlējās adoptēt otra partnera bērnu, un nonāca pie secinājuma, ka iesniedzēji atradās ar viņiem līdzīgā situācijā. [112]

20. Austrijas tiesību normas heteroseksuālās attiecībās atļauj indivīdam adoptēt partnera bērnu, bet homoseksuālās attiecībās tas nav atļauts ne ar kādiem izņēmumiem. Jo sanāk, ka persona, kura adoptē bērnu, aizstāj tā paša dzimuma bioloģisko vecāku. [114] ECT ieskatā šāda veida likumdošana noved pie atšķirīgas attieksmes starp dažāda un vienāda dzimuma pāriem attiecībā uz otra partnera adopcijas tiesībām [116].

21. Atbilstoši Austrijas tiesību normām, bija nepieciešams pieprasīt bioloģiskā vecāka piekrišanu. [25] ECT konstatēja, ka vietējā tiesa neveica nekāda veida izmeklējumu, lai noskaidrotu bērna tēva viedokli, [119] jo uzskatīja, ka iepriekš minēto apsvērumu dēļ bērna adopcija nebija iespējama [122]. Turklāt netika vērtētas bērna intereses. [124]

22. ECT norādīja, ka gadījumā, ja iesniedzēji būtu dažāda dzimuma personas, tad vietējā tiesa vērtētu gan bērna intereses, gan arī noskaidrotu tēva viedokli. Ja bērna tēvs nepiekrītu adopcijai, tad tiesai būtu jāpārbauda, vai pastāvēja ārkārtēji apstākļi, kas pamatotu viņa nepieņemšanas atspēkošanu. [125]

23. ECT norādīja, ka atšķirīga attieksme galvenokārt attiecās uz pirmo iesniedzēju. Tomēr visi trīs iesniedzēji bauda ģimenes dzīvi kopā un adopcijas pieprasījuma mērķis bija viņu ģimenes dzīves atzīšana. ECT secināja, ka visus trīs iesniedzējus skāra atšķirīgā attieksme. [127]

24. Treškārt, ECT vērtēja, vai tika ievērots leģitīms mērķis un samērīgums (proporcionalitāte). ECT atzina, ka tradicionālās

ģimenes aizsardzība ir spēcīgs un leģitīms iemesls, kas varētu kalpot par atšķirīgas attieksmes attaisnojumu. Turklāt bērna interešu aizsardzībai ir leģitīms mērķis. [138]

25. Mērķis aizsargāt tradicionālo ģimeni ir drīzāk abstrakts un pastāv plašas iespējas, kā to var īstenot. Turklāt ECT norāda, ka ECPK ir dzīvs instruments, kas tulkojams atbilstoši mūsdienu apstākļiem. Valstīm, aizsargājot ģimenes dzīvi ECPK 8.panta ietvaros, ir jāņem vērā attīstība sabiedrībā un izmaiņas personu uztverē par dažādiem jautājumiem, kas skar personiskās attiecības. Turklāt ir jāņem vērā, ka pastāv dažādas iespējas un veidi, kā var aizsargāt ģimenes un privāto dzīvi. [139]

26. Ģimenes dzīves pastāvēšana *de facto* starp prasītājiem; iespējas juridiskā veidā atzīt ģimenes dzīves pastāvēšanu nozīmīgums; pierādījumu trūkums no valsts puses, kas norādītu, ka, ja bērnu audzina viena dzimuma pāris, varētu viņam kaitēt; un it īpaši atzīšana, ka vienāda dzimuma attiecībās persona var adoptēt bērnu līdzīgi kā dažāda dzimuma attiecībās – rada šaubas par samērīguma principa ievērošanu. [146]

27. Tiesa atzīst, ka Austrijas varas iestādes nepierādīja, ka aizliegums otram partnerim viendzimuma attiecībās adoptēt pirmā partnera bērnu būtu nepieciešams ģimenes aizsardzībai tradicionālā izpratnē vai bērna vislabāko interešu aizsardzībai.

Pirmā protokola 2.pants (Tiesības uz izglītību)

1.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	Folgero and others v. Norway
Prasības pieteikuma numurs	1547/02
Nolēmuma datums	2007.gada 29.jūnijs
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Tiesības uz izglītību
Analizētie konvencijas panti/iznākums	P1 (2) – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji ir deviņi Norvēģijas pilsoņi – vecāki un viņu bērni. Visi vecāki ir Norvēģijas Humānistu asociācijas (Human-Etisk Forbund) locekļi. Viņi iesniedza sūdzību ECT par to, ka viņu bērniem netika atļauts pilnībā neapmeklēt obligāto mācību priekšmetu kristietībā, reliģijā un filosofijā (turpmāk – KRF priekšmets) 2. Daļēja atbrīvošana no priekšmeta bija pieļaujama.
Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Interpretējot ECPK pirmā protokola 2.pantu, ECT norādīja, ka tiesībās uz izglītību ietver sevī vecāku reliģisko un filozofisko pārliecību cienīšanu. Šā panta otrā teikuma mērķis ir plurālisma aizsardzība „demokrātiskās sabiedrības” saglabāšanai. Šā mērķa īstenošanai ir nepieciešams sasniegt tādu līdzsvaru, kas nodrošina taisnīgu un pienācīgu apiešanos ar minoritātēm un novērš ļaunprātīgu dominējošā stāvokļa izmantošanu. [84] 2. Šis pants ietver sevī pozitīvus pienākumus, kuri valstīm ir jāpilda, kā arī prasa, lai tiktu cienīta vecāku pārliecība. Turklāt mācību programmas sastādīšana un plānošana ir valsts kompetencē. Mācību informācijai ir jābūt objektīvai, kritiskai un plurālistiskai. Ideoloģija ir aizliegta. [84] 3. Ņemot vērā minēto un iepazīstoties ar KRF priekšmeta struktūru, ECT konstatēja, ka priekšmeta mērķis ir dažādu reliģiju un

filozofisko pārliecību tikšanās vietas izveide, kur skolēni pulcējoties var iegūt par tām zināšanas. Šāda struktūra ir saderīga ar objektivitātes un plurālisma principiem. [88]

4. Priekšmeta ideja ir sektantisma novēršana un starpkultūru dialoga veicināšana. Mācības par kristietību, kas veidoja priekšmeta lielāko daļu, salīdzinājumā ar mācībām par citām reliģijām un filozofijām nav vērtējama kā attālināšana no plurālisma un objektivitātes principiem un novešana pie ideoloģijas. [89]
5. Ņemot kopumā kristietības mācības klauzulu, KRF priekšmeta saturu un mērķi, ECT konstatēja, ka mācot kristietību salīdzinājumā ar citām reliģijām un filozofijām, atšķirības ir ne tikai kvantitatīvas, bet arī kvalitatīvas. Šajā sakarā ECT nebija skaidrs, kā var panākt sapratni, cieņu un spēju uzturēt dialogu starp cilvēkiem ar dažādiem priekšstatiem par ticību un dažādu pārliecību. [92]
6. Daļējās atbrīvošanas gadījumā, skolotājiem būs grūti pienācīgā kārtā informēt vecākus par stundas kārtību, lai tie savukārt varētu identificēt un norādīt uz tām mācību daļām, kuras ir pretrunā ar viņu ticību un pārliecību. [97]
7. Vecākiem, pieprasot daļēju atbrīvošanu no priekšmeta, bija jānorāda svarīgs iemesls šādam pieprasījumam, kas visdrīzāk varēja būt informācija par savu reliģisko un filozofisko pārliecību. Šajā sakarā ECT atzina, ka šāda veida informācija skar privātās dzīves intīmos aspektus, kas tādējādi pārkāpj vecāku tiesības, garantētas ECPK 8.pantā, un iespējami arī 9.pantā. ECT norādīja, ka var rasties situācija, ka vecāki, nevēloties atklāt informāciju par savu ticību un pārliecību, vispār nelūgs, lai viņu bērns tiktu atbrīvots no mācību priekšmeta. [98]
8. Gadījumā, ja vecāku lūgums atbrīvot bērnu no mācību priekšmeta tika apmierināts, vēl nenozīmēja, ka bērns tika praktiski atbrīvots no priekšmeta. Daļējās atbrīvošanas gadījumā bērns tika atbrīvots no aktivitātēm stundas laikā, piemēram, no dievkalpojumiem, lūgšanām, himnu dziedāšanām utt. ECT ieskatā šāda veida atšķirības ir grūti īstenojamas praktiski, kā arī tas samazina tiesību

uz daļēju atbrīvošanu efektivitāti. Turklāt tīri praktiskā līmenī vecākiem varēja būt neērti lūgt skolotājus uzņemties papildus diferencētu apmācību. [99]

9. ECT secināja, ka daļējās atbrīvošanas sistēma varēja uzlikt smagu slogu vecākiem ar risku, ka viņu privātā dzīve tiks visiem atklāta. Turklāt iespējama konflikta rašanās dēļ viņi vispār izvairīsies no jebkādiem lūgumiem. ECT noteica, ka šāda situācija nav savienojama ar ECPK pirmā protokola 2.panta mērķi, interpretējot to kopsakarā ar ECPK 8. un 9.pantu. [100]
10. Par iespēju meklēt alternatīvo izglītību privātās skolās, ECT noteica, ka šādas iespējas esamība neatbrīvo valsti no pienākuma aizsargāt plurālismu valsts skolās, kuras ir pieejamas ikvienam. [101]

2.

Lietas nosaukums (oriģinālvalodā)	D.H. and others v. the Czech Republic
Prasības pieteikuma numurs	57325/00
Nolēmuma datums	2007.gada 13.novembris
Palāta	Lielā Palāta
Tēma	Diskriminācija izglītības jomā Romu bērni
Analizētie konvencijas panti/iznākums	14 + P1 (2) – konstatēts pārkāpums
Lietas faktiskie apstākļi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iesniedzēji ir astoņpadsmit Romu (čigānu) izcelsmes Čehijas pilsoņi. Laika posmā no 1996. līdz 1999. gadam iesniedzēji, būdami nepilngadīgi, bija ievietoti speciālās skolās bērniem ar intelektuāla rakstura traucējumiem. Attiecīgi viņiem tika liegts apmeklēt parasto skolu. 2. Pamatojoties uz skolu noteikumiem, lēmumu par bērna ievietošanu speciālā skolā pieņēma skolas direktors, ņemot vērā testa rezultātus par bērna intelektuālajām spējām, kuru veica izglītības un psiholoģijas centrs. Turklāt bija nepieciešams bērna likumiskā pārstāvja paraksts. No lietas materiāliem izriet, ka iesniedzēju vecāki deva savu piekrišanu, bet dažos gadījumos pat pieprasīja, lai bērnus ievietotu speciālās skolās. 3. Rakstveida lēmumi tika nosūtīti bērnu vecākiem. Lēmumu bija iespējams apstrīdēt, tomēr neviens no iesniedzējiem un viņu vecākiem to neizdarīja. 4. Apstrīdot testu uzticamību un apgalvojot, ka viņu vecāki nebija pietiekami informēti par sekām, četrpadsmit iesniedzēji palūdza izglītības varas iestādi pārskatīt ārpus formālās apstrīdēšanas procedūras lēmumu par viņu ievietošanu speciālās skolās. Izglītības varas iestāde konstatēja, ka apstrīdētie lēmumi nav pretrunā ar normatīvajiem tiesību aktiem. 5. Tajā pašā laikā viņi iesniedza konstitucionālo sūdzību par to, ka

	<p>speciālās izglītības sistēma noved pie <i>de facto</i> diskriminācijas un segregācijas. Viņu sūdzība netika pieņemta izskatīšanai.</p> <p>6. Iesniedzēji lūdza ECT noteikt, vai salīdzināmā situācijā pret viņiem izturējās sliktāk nekā pret bērniem ar citu izcelsmi bez objektīva un saprātīga pamatojuma, izraisot netiešu diskrimināciju.</p>
<p>Galvenās atziņas [paragrāfs spriedumā]</p>	<p>1. Palāta nekonstatēja ECPK pirmā protokola otrā panta pārkāpumu kopsakarā ar 14.pantu. Pēc palātas uzskatiem valsts pierādīja, ka speciālās izglītības sistēma Čehijas Republikā nebija ieviesta tikai Romu bērniem. Šajā sakarā palāta atzina, ka noteikumi par bērnu ievietošanu speciālās skolās neattiecas uz skolēnu etnisko izcelsmi, bet tam bija legītīms mērķis – pielāgot izglītības sistēmu bērnu spējām un talantiem. [125]</p> <p>Lielā palāta konstatēja sekojošu:</p> <p>2. Pierādījumi var izrietēt no pietiekami spēcīga, skaidra un saskanīga secinājuma vai arī no neapstrīdamiem pieņēmumiem par faktiem. Vēl jo vairāk, nepieciešamais pārliecināšanas līmenis, lai izdarītu konkrētu secinājumu, kā arī pierādīšanas pienākuma sadale, ir cieši saistīti ar faktu specifisko dabu, iespējamo pārkāpumu raksturu un apdraudēto Konvenciju normu. [178]</p> <p>3. Romu izcelsmes personu neaizsargātā stāvokļa dēļ ir jāpievērš īpaša uzmanība viņu vajadzībām un atšķirīgajam dzīvesveidam gan tiesiskajā regulējumā, gan arī atsevišķos gadījumos nolēmumu pieņemšanas procesā. [181]</p> <p>4. Lai panāktu iesniedzēju tiesību efektīvu aizsardzību, bija piemēroti mazāk stingri noteikumi par pierādījumiem. [186] ECT pieļauj, ka iesniedzēji pamato sūdzības, ņemot vērā statistikas datus. [187]</p> <p>5. ECT konstatēja, ka Romu bērnu skaits speciālās skolās bija nesamērīgi augsts, un viņi veidoja lielāko daļu no visiem skolēniem. Neskatoties uz to, ka tiesiskais formulējums bija neitrāls, praksē attiecīgās tiesību normas lielākā mērā tika īstenotas attiecībā pret Romu bērniem. [193]</p> <p>6. Kaut arī šī sistēma tika veidota, lai rastu risinājumu bērniem ar speciālām vajadzībām izglītības jomā, tā noveda pie segregācijas. [198]</p>

7. ECT tiesnešu pienākums nav vērtēt testa derīgumu, tomēr atsevišķi lietas fakti noveda Lielo Palātu pie secinājuma, ka testa rezultāti neveidoja objektīvu un saprātīgu attaisnojumu saskaņā ar ECPK 14.pantā ietverto mērķi. [199] Čehu varas iestādes vēl 1999.gadā atzina, ka "čigānu bērni ar intelekta līmeni - vidējais vai virs vidējā" tika ievietoti speciālās skolās, pamatojoties uz psiholoģisko testu rezultātiem un neņemot vērā Romu specifiku. Vēlāk šie testi un metodes tika pārskatīti. [200]
8. Lietā iesaistītās trešās puses norādīja, ka testam ir jābūt „konsekventam, objektīvam un saprotamam”. Testēšanai ir jānotiek taisnīgos apstākļos, psihologiem un pedagogiem pienācīgi izvērtējot bērnu īstās dotības. [200]
9. ECT atzina, ka pastāv bažas, ka testi bija neobjektīvi un rezultāti netika analizēti, ņemot vērā Romu bērnu raksturojumu un īpatnības. [201]
10. ECT ir neapmierināta ar to, ka Romu bērnu vecāki, kuri ir nelabvēlīgas kopienas locekļi un pārsvarā slikti izglītoti, varēja izvērtēt visus situācijas aspektus un savas piekrišanas sekas. Vecākiem vajadzēja parakstīties dokumentā, kurā nebija atspoguļota visa informācija, tai skaitā par alternatīvām iespējām vai skolu mācību programmu atšķirībām. Varas iestādes neveica nekādus papildu pasākumus, lai Romu vecāki saņemtu visu nepieciešamu informāciju un apzinātu savas piekrišanas sekas. Neapstrīdams ir fakts, ka Romu vecāki bija dilemmas priekšā: izvēlēties starp parasto skolu, kas bija slikti aprīkota, lai rūpētos par bērnu sociālām un kultūras atšķirībām, un kurā viņu bērni riskēja būt izolēti un izstumti, un speciālo skolu, kurā gāja lielākā daļa Romu bērnu. [203]
11. Rezultātā, iesniedzēji saņēma izglītību, kura mazināja viņu turpmāko personīgo attīstību tā vietā, lai risinātu viņu patiesās problēmas un palīdzētu viņiem integrēties parastajās skolās un attīstīt prasmes, kas atvieglotu viņu dzīvi citu iedzīvotāju vidū. Turklāt, valdība netieši atzina, ka darba iespējas ir vairāk ierobežotas skolēniem, kuri pabeidza speciālo skolu. [207]

Dokumentārā lapa

Pētījums „Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu bērnu tiesību jomā analīze” izstrādāts pēc Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja pasūtījuma.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Anna Haružika

Paraksts:

Datums: 17.12.2013